

የተቀበረ መክሊት

ዲ/አግዛቸው ተፈራ

የደራሲው መብት በህግ የተጠበቀ ነው፡፡

«ፕንታውያንና ፍለጋቸውን የተከተሉ የዘመናችን
አርቶዶክሳውያን ሊቃውንት እንዳስተማሩት፡፡»

መጋቢት 1993 ዓ.ም. ታተመ፡፡

የሸፋን ስዕል ወንደስን ገ/ትንሳኤ

አድራሻ

ፕሮፌና አስተያየት ካላችሁ ወይም ወደፊት
ማካፈል የምትፈልጉ

በመ.ሳ.ቁ.522 አሰላ

ወይም

በመ.ሳ.ቁ.56307 አዲስ አበባ

ብላችሁ ጻፉልን፡፡

የተቀበረ መክሊት

**ወደፊት የሚታተም
«ጥላና አካል»**

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሞ ይህችን መጽሐፍ እንዳዘጋጅ በነገሮች ሁሉ የረዳኝን የመጽሐፏን ባለቤት ልዑል እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ።

ውድ ጊዜአቸውን መሥዋዕት በማድረግ መጽሐፏን አንበው የጠመመውን አቅንተው፤ የጎደለውን ሞልተው በማረም የረዳኝን አባቶች አቶ ሠርጽ ዕጓለ ጽዮንንና አቶ ጸጋዬ ደምጴን፤ በአንዳንድ የትርጉም ሥራዎች ሞያዊ እገዛ ያደረጉልኝን ኤክስፐርት ዮሴፍ መኮንንን፤ በኮምፒውተር ከመጻፍ ጀምሮ እስከ ማሳተም ድረስ ባለው ሂደት በጊዜአቸው፤ በጉልበታቸውና በገንዘባቸው የረዳኝን ወገኖችና መጽሐፏን ሳዘጋጅ ከጎኔ ሆነው ያበረታቱኝን ወንድሞች ሁሉ እግዚአብሔር ይባርካቸው!

ይህች መጽሐፍ የያዙት እውነተኛ ትምህርት እንደ ስሕተት ተቆጥሮባቸው ያለአግባብ ከእናት ቤተክርስቲያናቸው ለተገፉና የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወደ ቀደመው እውነተኛ መሠረቷ መመለስ ለሚሹ ወገኖች ሁሉ መታሰቢያ ትሁን!

ምልከታ

ፍሬን የተሸከሙ ዛጋዎች ጎንበስ ይላሉ፤ እንደ ፍሬ አልባ ዛጋዎች በቀላሉ በነፋስ እየተወዛወዙ ጭንቅላታቸውን አያሳዩም።

ከ16ኛው ምእተ ዓመት ጀምሮ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት ሊቃውንት አንገታቸውን ሲሰየፉ፣ ሲወገሩ፣ በእሳት ሲቃጠሉ፣ የከብት አጎዳ ሲነዳባቸው፣ ምላሳቸውን ሲቆረጡ፣ በተለያዩ መቃኒተ ስቃይ ውስጥ እንዲያልፉ በማድረግም የአካልና የሕይወት ቅጣት ሲፈጸምባቸው ናሮአል። ከዚህ የተረፉትም ተለደዱ፣ የቀሩትም የዘረጉት የትምህርት ወንበር በዐዋጅ እንዲታጠፍ ተደረገባቸው፤ ለብዙ ምእተ ዓመታትም ሲጠሩበት የነበረውን "ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ" የሚለውን ስማቸውን ሌሎች ነጠቋቸው።

እንግዲህ፣ በዚህ ሁሉ ምክንያት ሙሉና ፍጹም እውነት ይነገርበትና ትክክለኛው የቅዱሳት መጻሕፍት የብሂል ትርጓሜ ይፈክርበት የነበረው የሊቃውንተ ኦርቶዶክሳዊት ጉባኤ ደብዛው ጠፋ። በምትኩም እንዲያው ጉንጭ፣ ከንፈር፣ ምሳስና ጉረሮ ማልፊያ የሆነው ስልተ ትርጓሜ ስፍራውን ያዘ ከዚህ የተነሣም ለእናት ልጆች ማፈሪያ የሆኑ አንደበራ (ዲቃላ) ሥነ ጽሑፎች እንደ አሸን በመፍላት ቤተ ክርስቲያናችንን አጥለቀለቋት። በሁኔታውም ያዘኑ ትሩፋን ሊቃውንት "ሐር ሕዝብ፣ ባእ ቤተክ፣ ወዕጹ ፍጥተክ፣ ወተንባእ ኅዳጠ ምዕረ እስከ የጎልፍ መዓቱ ለእግዚአብሔር። - ሕዝቤ ሆይ! ወደ ቤትህ ግባ፣ በርህንም ዘግተህ የእግዚአብሔር ቁጣ እስኪያልፍ ድረስ ለጥቂት ጊዜ ተሸሽግ።" በተባለው መሠረት (ኢሳ. 26፡20) ለጸሎት በዘንቸው እልፍኞች ውስጥ ሆነው "ወዴት ሄዱና የተዋሕዶ በሮች፣ ፈሩን አጠፉት የእውጣኬ ወይፈኖች። "እያሉ በእንጉርጉሮና በቁዝማ ረጅሙን የጽሙና ጊዜ አሳለፉት።

ለልዑል እግዚአብሔር ምስጋና ይግባውና፣ ይህን "የተቀበረ መክሊት" ረቂቅ ስናነብ፣ ለካስ የተዋሕዶ እምነት ተከታዮች የማኅበረ ጽዮን ሰማያዊትን ጥፋት አታሳየን፤ (ኢታርአየነ ሙሰናሃ) እያሉ የጽዮንን ምርኮኞች መመለስም እየተጠባበቁ አንቀላፉ እንጂ አልሞቱም ኖሯል ለማለት ችለናል። የፍሬ አልባዎቹን ዛጋዎች ያህል ጭንቅላታቸው ከሩቅ አለመታየቱ፣ በነፋስም እየተወዛወዙ እዩን፣ እዩን አለማለታቸው፣ አንድም በወንጭፍ ድንጋይ ከመመታት ለመዳን፣ አንድም ከተሸከሙት ፍሬ ክብደት የተነሣ ጎንበስ በማለታቸው ኖሯል።

ቤተ ክርስቲያን በጉድፍድፍ አዋልድ ድርሰቶች የተቀበረውን መክሊቷን እየቆፈረች ታወጣ ዘንድ ትጉሃን ልጆቿ እንደ ደረሱላት፤ የጽዮን ምርኮኞች እየተመለሱ እንደሆነ፤ የቤተመቅደስንም ተሐድሶ ለመጀመር የጉድፍ ድርሰቶች መጠረግ እንደተጀመረ "የተቀበረ መክሊት" ታበሥረናለች።

አርቶዶክስ ተዋሕዶ ምን ማለት እንደ ሆነ የማያውቁ "የተቀበረ መክሊት"ን ያንቡ፤ ተኩላዎችም ያጠለቁትን ለምድ ያውልቁ፤ ቀማኞችም መልካሙን ስም ለባለ ስሙ ይመልሱ። በማለት እንመክራለን። መጽሐፍ ቅዱስ ከሚያስተምረው እውነታ ውጪ የሆኑ መናፍቃን እንኳ ቢያነቧት የቀደመችውን መንገድ የትና የት ትተዋት እንደነገዳ ታስረዳቸዋለች፤ ለንስሐ የታደሉትንም ወደ ቀደመችው መንገድ ልትመልሳቸው እንደምትችል እናምናለን።

እንግዲህ በአርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት የሥነ ጽሑፎች ምዕራፍ ተከፍቷል፤ "አንተ የምትተኛ ንቃ" እንላለን። ልዑል እግዚአብሔር አምላካችን ደራሲውን እንዲያሳድገው፤ መጽሐፉንም ለብዙዎች በረከት እንዲያደርጋት ምኞታችን ነው።

ሠርጽ ዕጓለ ጽዮንና
ጸጋዬ ደምሴ

ምዕራፍ 1 የተደፈነ የውሃ ጉድጓድ	9
የቤተ ክርስቲያናችን መሠረተ እምነት (ዶግማ)	12
የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት	21
አምላክ ለምን ሰው ሆነ?	25
ኢየሱስ ክርስቶስ የዐዲስ ኪዳን ሊቀ ካህናት	33
ምዕራፍ 2 ውሃ መያዝ የማይችሉ ጉድጓዶች	47
ለቅዱስ ሚካኤል የተሰጠ የፈጣሪ ስፍራ	52
ለቅዱስ ገብርኤል የተሰጠ አምላካዊ ስፍራ	61
ለቅድስት ድንግል ማርያም የተሰጠ የፈጣሪ ስፍራ	67
ለሌሎች ቅዱሳን የተሰጠ የአምላክ ስፍራ	80
የቅዱሳን ተግባርና ተጋድሎ ለምን ነበር?	92
ምዕራፍ 3 የስሕተት መግቢያ በር	95
በትርጉም የተቀበሩ እውነቶችና ቦታ ያገኙ ውሸቶች	100
የአብርሃም እንግዶች	102
ያዕቆብ በሕልሙ ያየው መሰላል	104
የታቦት መባዛት ምስጢር	106
ቃል ኪዳን	109
የእግዚአብሔር የእግሮቹ መቆሚያ ስፍራ	115
የቀረልን ዘር	120
የጽዮን ማንነት	122
የመጸተኞችና የጃንደሪቦች መታሰቢያ	127
የቀደመችው መንገድ	131
ፍጻሜን ያገኘው ሕግ	137
ወደጥፋት የሚወስደው ደጅ	145
ራስን ለካህን ማሳየት	147
የእግዚአብሔርን ቅዱሳን መቀበል	155
ምስጢራዊቷ ዕለት ስትታወቅ	157
ወደ አብ የሚያደርሰው መንገድ	159
የቅዱሳን ዕውቀት	161
አምስቱ አዕማደ ምስጢር	167
እግዚአብሔር የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክና አባት	171
የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ	173
ለቅዱሳን የሚደረግ አገልግሎት	177
ፀሐይን የተጐናጸፈችው ሴት	179
ከሞት በኋላ የቅዱሳን ተግባር	182
ጽድቅ በሥራ ወይስ በእምነት	188

መግቢያ

ለዎች በየጊዜው እናት ቤተ ክርስቲያናቸው የሆነችውን አርቶዶክስ ተዋሕዶን እየተዉ ወደ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ለምን ይፈልሳሉ? ለዚህ ዓይነተኛ ጥያቄ ለገንዘብ ሲሉ ነው፤ ሌላ ጥቅም ስለሚያገኙ ነው፤ ሥጋዊ ፍላጎታቸውን ለማሟላት ነው፤ ክደውና ተሳስተው ነው። ወዘተ የሚሉ ምላሾች ከውስጥ ከቤተክርስቲያናችን ለዎች ሊሰጡ ቢችሉም እነዚህ ምላሾች በተለይ በዘመናችን ተቀባይነት የሌላቸው ያረጁና ያፈጁ ናቸው። ከዚህ ይልቅ አርቶዶክስ ተዋሕዶ እውነተኛ መሠረት ያላት ቤተ ክርስቲያን ብትሆንም በዘመናት ብዛትና በተለያዩ ተጽዕኖዎች እውነቷ ተቀብሮ ልዩ ልዩ እንግዳ ትምህርቶችና የፈጠራ ድርሰቶች ስለሸፈኑት ትውልዱ የሚፈልገውን እውነቷን ለማግኘት ባለማቻሉ ነው ቢባል ያልተጋነነ ምላሽ ይሆናል።

እርግጥ ለገንዘብና ለተለያዩ ጥቅማ ጥቅም ሲሉ እናት ቤተክርስቲያናቸውን ጥለው የሚሄዱ እንዳሉ ባይካድም የዕድል ጉዳይ ሆኖ ጥቅማ ጥቅሙን እዚያው በቤተ ክርስቲያናችን እንዳሉ ሆነው ያገኙት ደግሞ የጥቅማቸው ምንጭ እንዳይነጥፍ ሲሉ የሚያውቁትን እውነት ገልጠው እንደማይናገሩና የተሸቃቀጠ ወንጌል እንደሚሰብኩ ይታወቃል። ሁለቱም ወገኖች በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ጥቅም ስለገዛቸው እንዴት ምስኪኖች ናቸው!

ከእነዚህ ጎራ የማይመደበው ወገን ግን ወደ ሌሎች አብያተክርስቲያናት የሚፈልሰው እውነትን ፈልጎ አሊያም ደግሞ የያዘው እውነተኛ ትምህርት እንደ ኑፋቄ ተቆጥሮበትና "መናፍቅ" የሚል ስም ተሰጥቶት ስለሚሰደድ ነው።

የኢ/ኦ/ተ/ቤ/ክ ይህ ትውልድ የሚፈልገውን እውነት በውስጧ ይዛለች። ነገር ግን እውነቷን ባልተዛባና ትውልዱ በሚፈልገው መንገድ ገልጣ ልታቀርብ አልቻለችም። አብዛኛዎቹ የስብከት መድረኮቿ የተሞሉት ሌላውን በመንቀፍ ወገን ሥርዓትን ታሪክን በመተረክ ላይ በተመሠረቱ ስብከቶች ነው። በማኅበርና በግል ደረጃ በጽሑፍ የሚተላለፉ መልእክቶችም ይኸው ገጽታ ነው ያላቸው።

ያለባትን ችግር በመረዳት በሚፈለገው ሁኔታ ወንጌልን የሚሰብክ አንድ ሰው ቢነሣ እንኳ በጥርጣሬ መንፈስ እየታየ በተለያዩ ውንጀላዎች ከመድረክ የሚወገድበት መንገድ ይፈለጋል።

በዚህ እኩይ አድራጎት ቤተ ክርስቲያናችን ብዙ ሊጠቅሟት የሚችሉ አገልጋዮቿን ዐጥታለች። ስለዚህ በየጊዜው የገዛ ልጆቿን ወልዳ አሳድጋ ለሌላ ከምትሰጥ "ልጆቼ ምንድነው የሚፈልጉት? ከኔ ፈልገው ያልሰጠኋቸው ነገር ምንድነው? የሚፈልጉትስ ነገር በኔ ዘንድ የለምን? ብላ ራሷን በመጠየቅ ዐቋሟን ልታስተካክል በተገባት ነበር። እውነቱን እንመስክር ካልን ልጆቿ የሚፈልጉት ከድርጅት ወደ ድርጅት መዛወርን ሳይሆን እውነትን ነው። እውነት ደግሞ ሰው ሆኖ በተገለጸው በክርስቶስ ኢየሱስ አለ። (ኤፌ. 4፡21) ስለሆነም ሳትበርዝና ሳትከልስ የሚፈልጉትን እውነት በተከክል ልትሰጣቸው፤ ሁሉን ከኃጢአቱና ከድካሙ የሚያሳርፈውን የክርስቶስን የመስቀል ላይ ፍቅሩን፤ ወሰንና ድንበር የለሽ ምሕረቱንና ቸርነቱን ልታሳያቸው ይገባል። እርሱ መድኃኒታችን የእግዚአብሔር ምስጢር ነውና የተሰወረ የጥበብና የእውቀት መዝገብ ሁሉም በእርሱ ነውና። (ቁላ. 2፡2-3) በእርግጥ ልጆቿ ይህን ካገኙ ወደየትም አይሄዱም።

እውነት ነው፤ ትውልዱ እግዚአብሔርን ይፈልጋል። (መዝ. 23፡6) ፍላጎቱን በቃላት የመግለጽ ተነሣሽነት ባይኖረውም እርሱ ሊያስተውለው የማይችለው የልቡ መሻት ግን "ኢየሱስን ማን ያሳየኝ? በጎውን ማን ይንገረኝ?" የሚል ነው። (መዝ. 4፡6)

በቅዱስ ወንጌል እንደተጻፈው የጌታን ዝና በሩቁ ሰምተው የነበሩትና የፋሲካን በዓል ለማክበር ወደ ኢየሩሳሌም የመጡት የግሪክ አይሁድ ለሐዋርያው ፊልጶስ ያቀረቡት ጥያቄ ከዚህ ትውልድ ጥያቄ ጋር ይመሳሰላል። (ዮሐ. 12፡21)

ስለዚህ ቅድስት ቤተ ክርስቲያንና በፊልጶስ ቦታ ላይ የሚገኙ አገልጋዮች ሁሉ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ማየት ለሚፈልገው ትውልድ በግልጽ የማሳየትና የማስተዋወቅ ትልቅ የኃላፊነት ድርሻ አለባቸው። ይህ ሁሉ እንዳይሆን ግን ቤተክርስቲያናችን ብዙ መንፈሳዊ ችግሮች አሉባት። በተለይም ደግሞ ያላት እውነት ርቆ ስለተቀበረና ብዙ ስሕተቶች ስለሸፈኑት እውነትን ከመቃብሩ ቆፍሮ አውጥቶ ትንሣኤ ለመስጠት አስቸጋሪ ጉዳይ ነው።

ለዚች አነስተኛ መጽሐፍ "የተቀበረ መክሊት" የሚል ስያሜ የተሰጣት ተቀብሮ ለዘመናት የኖረውን እውነትና ይህን እውነት ሸፍኖ የያዘውን ሐሰተኛ ትምህርት በመጠኑም ቢሆን ጠቋሚ ልትሆን ስለምትችል ነው።

እግዚአብሔር መክሊትን የሚሰጠው ተነግሶ እንዲተረፍበት እንጂ ተቀብሮ ያለትርፍ እንዲቀመጥ አይደለም። እንዲህ ማድረግ ምን ያህል እንደሚያስጠይቅ ከወንጌል መረዳቱ ብቻ በቂ ይሆናል። (ማቴ. 25፡13-30)

ቤተ ክርስቲያናችን ከእግዚአብሔር የተቀበለችውን የእውነት መክሊት በተለያዩ ችግሮች ምክንያት ቀብራ በመኖሯ የተጠቀመችው አንዳች ነገር ወይም ያስገኘችው ትርፍ የለም። ይልቁንም ለትልቅ መንፈሳዊ ክስረት ዳርጓታል።

በዚች መጽሐፍ ውስጥ የሰፈረውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ የቤተክርስቲያናችንን እውነት ለማግኘትና ከተቀበረበት ለማውጣት ሲባል እንኳ ብዙ ተቆፍሯል። ይህ እውነት የተገኘው ከብዙ ውሸቶች መካከል ነው።

ለዚች መጽሐፍ ዝግጅት በዋቢነት ያገለገሉት የቤተክርስቲያናችን መጻሕፍት ሙሉ በሙሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ አሳብ ጋር ተስማሚነት አላቸው ለማለት ባያስደፍርም ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ገጽታቸውን በመተው ለዓይነት ያህል ከመሀል ጣል ጣል የተደረገውን እውነት ስንመለከት ግን የእውነቱን ዳካ ለማግኘት ለሚባዝኩት የኢ/ኦ/ተ/ቤ/ክ ልጆች በእጅጉ አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቶአል።

ስለዚህ ይህችን መጽሐፍ የምታነቧት የቤተ ክርስቲያን ልጆች ሁሉ አስቀድሞ ከሰማሁት ውጪ ሌላ ነገር መስማት አልፈልግም፤ የያዝኩት ብቻ ትክክለኛ ነው ይበቃኛል፤ በሚሉትና በመሳሰሉት ጠባብ አመለካከቶች ሳትያዙ መጽሐፉን በልበ ሰፊነት አንብባችሁ ቤተ ክርስቲያናችሁን ከመጽሐፍ ቅዱስ አንጻር እንድትረዷት፤ እውነቷን ከስሕተቷ እንድትለዩና ሕይወታችሁን በእውነቷ መሠረት ላይ እንድታቆሙት ትጋብዛላችሁ።

ለኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የተሳሳተ ግምት የነበራችሁ ወገኖችም ብትኖሩ ቤተ ክርስቲያናችን ከጊዜ በኋላ የተነሡ

ሰዎች ቢያበላሻሹትም እውነተኛ መሠረት ያላት ቤተ ክርስቲያን መሆኗን ተረድታችሁ የተሳሳተ ግምታችሁን ከተጨባጩ እውነታ አንጻር እንድታስተካክሉ እጠቁማለሁ።

ከአዘጋጁ

ምዕራፍ 1

የተደፈነ የውሃ ጉድጓድ (ዘፍ. 26፡15-22)

ሕይወት ላለው የፍጥረት ወገን እጅግ በጣም ጠቃሚና አስፈላጊ ከሆኑት ነገሮች መካከል ውሃ ግንባር ቀደሙ ነው። ሕይወት ያላቸው ፍጥረቶች ያለ ውሃ ህልውና አይኖራቸውም። በመሆኑም በአርአያ ሥላሴ የተፈጠሩ የሰው ልጆች ኑሮአቸውን ሁሉ የሚመሠርቱት ከውሃ ማግኘት ጋር በተያያዘ መንገድ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ታላቁ የእምነት አባት አብርሃም ጌራራ በተባለው ስፍራ በስደት ሲኖር ለእርሱና ለቤተሰቡ እንዲሁም ለእንስሶቹ ፍጆታ የሚውል ውሃን ለማግኘት ሲል በዘመኑ ጥበብ (ዘዴ) ተጠቅሞ በጌራራ ሸለቆ ባስቆፈራቸው ጉድጓዶች ውስጥ በሚገኘው ንጹሕ ውሃ በዘመኑ አብርሃምና መላው ቤተሰቡ እንስሳቱም ጭምር ተጠቅመው ነበር። ታሪክ ተደገመና ከአብርሃም ሞት በኋላ ልጁ ይስሐቅም በራብ ምክንያት ተሰድዶ ወደ ጌራራ መጣ። በዚያ ሲኖር ግን ውሃን ለማግኘት ሌላ ዐዲስ የውሃ ጉድጓድ መቆፈር አላስፈለገውም። አባቱ አስቆፍሮ በተጠቀመባቸውና እርሱ ከሞተ በኋላ ፍልስጥኤማውያኑ በደፈኑአቸው የውሃ ጉድጓዶች ለመጠቀም ወደደ። ምንም እንኳን በተለያዩ ቆሻሻ ነገሮች የተደፈኑትን የአባቱን የውሃ ጉድጓዶች እንደገና መቆፈር አሰልፎና እልህ አስጨራሽ ቢሆንም አባቱና ቤተሰቡ ከጠጡት ንጹሕ ውሃ ለመጠጣት ጽኑ ፍላጎት ያደረበት ይስሐቅ ይህን አድካሚ ሥራ ለመሥራት ታጥቆ ተነሣ። በተለያዩ ቆሻሻ ነገሮች ተደፍነው የኖሩትን ጉድጓዶችም እንደገና አስቆፈረና አብርሃም ይጠራቸው በነበረው ስም መልሶ ጠራቸው።

ከዚህ ሁሉ ድካም በኋላ ግን ይስሐቅን የገጠመው ችግር አሳዛኝ ነበር። ለብዙ ዘመናት በተለያዩ ቆሻሻዎች ተደፍነው የቆዩት የአብርሃም የውሃ ጉድጓዶች ዳግመኛ ተቆፍረው የአብርሃም ወገን የሆነ ሁሉ እንዲጠቀምባቸው የማይችሉት ፍልስጥኤማውያን ሥራውን በመቃወም በጉድጓዶቹ ላይ የይገባናል ጥያቄ አቀረቡ። ይስሐቅም የአባቱን የውሃ ጉድጓዶች ቢፈልጋቸው እንኳን ከጠቡ ለመራቅ ሲል መተውና ሌላ መቆፈር ግድ ሆነበት።

የዚህ ትውልድ ዕጣ ፈንታም ከዚህ ያልተለየ ነው። ትውልዱ አባቶቹ የጠጡትንና መንፈሳቸው የረካበትን ንጹሕ ውሃ በእጅጉ ይፈልጋል። ከዘመናት ብዛትና ወራሽ ከመታጣቱ የተነሣ የአባቶች

የንጹሕ ውሃ መገኛ ያ ጉድጓድ በተለያዩ ቆሻሻ ነገሮች ተደፈነ። የተደፈኑትን ጉድጓዶች እንደገና መቆፈር ለትውልዱ አሰልፎና እልህ አስጨራሽ ስለሚሆንበት፤ እንደገናም ቆሻሻውን ቆፍሮ ለማንሣት ደፋ ቀና ማለት ሲጀምር ጉድጓዱን ለደፈኑት ሰዎች ወገን የሚሆኑ ክፍሎች ስለሚከለክሉት የአባቶቹን ጉድጓድ ትቶ ሌላ ለመቆፈር ይገደዳል።

እግዚአብሔር ለቀደሙት የብሉይ ኪዳን አበው በነቢያቱ አፍ የተናገረውና ተስፋ የተገባለት ዘላለማዊ ዕቅዱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከቅድስት ማርያም ተወልዶ ስለዓለሙ ሁሉ ኃጢአት ቤዛ ሆኖ በመሞቱና በመነሣቱ እውን ሆኗል። በዘመኑ ፍጻሜ ለድኅነታችን የተገለጸውን ይህን እውነት ጌታ ለቀደምት ደቀመዛሙርቱ፤ ደቀመዛሙርቱም በእነርሱ ፍለጋ ለተተኩት የቤተክርስቲያን አበው በትውፊት እያስተላለፉት ከዘመናችን ደርሷል። (2ጢሞ. 2፥2) ሆኖም ተቀብሯል።

በዚህም ምክንያት በተለያዩ የፈጠራ ድርሰቶች ያልደፈረሰውን ንጹሕ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት አሁን ካለችው ቤተ ክርስቲያናችን ለማግኘት የማይቻል ሆኗል። ለዚህም ይመስላል ትውልዱ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስና በተከታዮቹ ሐዋርያት የተሰበከውን ወንጌል በእጅጉ የሚሻው። በስም ጥንታዊቷ በተግባር ግን ዐዲሲቷ ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስንና የሐዋርያቱን ትምህርት ቀብራ በዐዲስ ልብ ወለድ ትምህርቶች መሞላቷና የእግዚአብሔርን ክብር ለፍጡራን መስጠቷ ፍንትው ብሎ ስለሚታየው የልቡ ደርሶለት መሻቱን ሊፈጽም ባለመቻሉ ትውልዱ እናት ቤተ ክርስቲያኑን እየተወ ወደ ሌላው ለመሄድ ተገድዷል።

ለአንዳንዶች "ዐዲስ ትምህርት" ሲባል አሁን በቅርብ የተገኘ ብቻ ይመስላቸዋል። መጽሐፍ ቅዱስ ከያዘው እውነት ውጪ የሆነው ሁሉ ዐዲስ ትምህርት ነው። የትክክለኛው ትምህርት መለኪያ የዕድሜ መርዘም ወይም ማጠር ሳይሆን በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተመሠረተ መሆኑ ብቻ ነው። ረጅም ዕድሜ ያስቆጠሩ ነገር ግን በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያልተመሠረቱ በመሆናቸው "ዐዲስ" የሚሰኙ ትምህርቶች በቤተ ክርስቲያናችን ሞልተዋል። ቢሆንም በወንጌል ከተሰበከው ውጪ የሆኑት ልዩ ልዩ ትምህርቶች በሐዋርያት ሥልጣንና ቃል የተወገኩ ናቸው። " . . . ነገር ግን እኛ ብንሆን ወይም ከሰማይ መልአክ ከሰበክንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌልን ቢሰብክላችሁ የተረገመ ይሁን። አስቀድመን እንዳልን እንዲሁ አሁን ሁለተኛ እላለሁ።

ከተቀበላችሁት የተለየውን ማንም ቢሰብክላችሁ የተረገመ ይሁን።"
(ገላ. 1፡8-9)

ትውልዱ ግን ሊያስተውል የሚገባው ከላይ ለመግለጽ እንደተሞከረው ጉድጓዱ ውስጥ የተሞላውን ቆሻሻ ነገር ብቻ መሆን የለበትም። ቆሻሻው ቢነሣ ሊገኝ የሚችለውን ያንን ቀደምት አባቶቹ የጠጡትን ንጹሕ ውሃም ጭምር ነው እንጂ።

የቤተ ክርስቲያናችን መሠረተ እምነት (ዶግማ)

ክርስትና በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ላይ የተመሠረተና የተደመደመ ሃይማኖት ነው። ይህም ሲባል መሠረተ እምነቱና (ዶግማውና) ሥርዓቱ (ቀኖናው) ሁሉ በአንድም በሌላም መንገድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው ማለት ነው።

ከሕዝብም ከአሕዛብም ወገን የሆኑትንና በክርስቶስ አዳኝነት ያመኑትን ወገኖች በማስባሰብ መንፈሳዊት ጉባኤ የሆነችው አንዲቱ ቤተ ክርስቲያን ጌታ ለሐዋርያቱ ያስተላለፈውን እርሱ ካረገ በኋላም መንፈስ ቅዱስ መጥቶ የገለጠውን ትምህርት (ዮሐ. 16፡12-13) ከሐዋርያቱ ተቀብላ ስትመራበት ቆይታለች። ይህም ከጥንት ጀምሮ "የሐዋርያት ትምህርት" ተብሎ ይጠራ እንደነበር መጽሐፍ ቅዱስ ፍንጭ ይሰጣል። (ዮሐዋ. ሥራ 2፡42) የሐዋርያት ትምህርት መሠረት እምነት በመሆኑም የሃይማኖት መግለጫዎችን ወይም ውሳኔዎችን እንደያዘ የሚጠቁመንን ሌላ ክፍልም እናገኛለን። (ዕብ. 6፡2) በዚህ ትምህርት መሠረት ቤተ ክርስቲያን ከዘመነ ሐዋርያት ጀምሮ እስከ 4ኛው መቶ ክ/ዘ ድረስ ስትመራ መቆየቷን ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ መረዳት አያዳግትም።

ዘመነ ሐዋርያትና ዘመነ አርድኦት አልፎ ቤተ ክርስቲያንም በኢየሩሳሌምና በአካባቢዋ ብቻ መወሰኗ ቀርቶ እየተስፋፋችና አብዛኛውን የዓለም ክፍል እየሸፈነች ስትመጣ ያላትን የመንፈስ አንድነት ለመጠበቅና የቀደሙት ሐዋርያት እንዳደረጉ (ዮሐዋ. ሥራ 15፡24-29) የትምህርትን ዐረሞች ለማረምና ነቅሎም ለመጣል እንዲረዳት የሰብከተ ወንጌል ክልሎችን በአራት አህጉረ ስብከት አመራር ሥር ከፈለች። እነዚህም የአህጉረ ስብከት መናብርት የሚገኙባቸው ከተሞች ሮም፣ እስክንድርያ፣ ኤፌሶንና (በኋላ ቍስጥንጥንያ) አንጾኪያ ሲሆኑ የተቀሩት አገሮች ግን እንደ ቅርቦታቸውና ጂኦግራፊያዊ አቀማመጣቸው ከአራቱ በአንደኛው ውስጥ እንዲታቀፉ ተደርጓል። አራቱም መናብርት ባሉባቸው ከተሞች በሊቀ ጳጳስና ማዕርግ የሚሾሙ አባቶች ተሠይመው በየአቅራቢያቸው ያሉትን አብያተ ክርስቲያናት እንዲያስተዳድሩ፣ የወንጌልን ሥርጭት እንዲከታተሉና እንዲያፋጥኑ የስሕተት ትምህርቶችንም እንዲቆጣጠሩ ስምምነት ተደርጓል። (ፍትሐ ነገሥት መንፈሳዊ 1ኛ ክፍል አንቀጽ 4፣ ጮራ መንፈሳዊ መጽሔት ቁ.12)

አንዲቷ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንዲህ ያለ መዋቅር ዘርግታ ወንጌልን ለማዳረስ በምትፋጠንበት በዚያ ዘመን ከሐዋርያት ተቀብላ ስትመራበት የቆየችውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት የሚያደፈርሱ የኑፋቄ ትምህርቶች ብቅ ብቅ ብለው የአንዲት ቤተ ክርስቲያንን መንፈሳዊ አንድነት ለመከፋፈልና ህልውናዋንም ለማናጋት በመሞከራቸው ቤተ ክርስቲያን የወከለችው ጉባኤ በየጊዜው ተሰብስቦ የመናፍቃንን ትምህርተ ሃይማኖት በእግዚአብሔር ቃል እየመረመረ እውነቱን በመግለጽና ስሕተታቸውን ዐርመው እንዲኖሩ ዕድል በመስጠት ፍትሐዊ ሥራ ሲሠራ ቆይቷል። ነገር ግን መናፍቃኑ ነፋቄያቸውን ጥለው በቀናው መንገድ ለመጓዝ እንቢተኞች በመሆናቸው ቤተ ክርስቲያን እነርሱንም ትምህርታቸውንም ከአንድነቷ አውግዛ ስትለያቸው ለራሷ ደግሞ በኑፋቄያቸው አንጻር መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነ የሃይማኖት መግለጫ አውጥታ የእምነቷ ደንብ አድርጋ እየተጠቀመችበት ትገኛለች። በኒቅያ በ325 ዓ/ም የአርዮስን፣ በቁስጥንጥንያ በ381 ዓ/ም የመቅዶንዬስን ትምህርተ ሃይማኖት ለመመርመር የተሰበሰቡት የቤተ ክርስቲያን አባቶች በሁለቱ ጉባኤዎች መጨረሻ ላይ ያስተላለፉት ውሳኔ ዛሬ ጸሎተ ሃይማኖት በመባል የሚታወቀው ነው።

ጸሎተ ሃይማኖት የተሰኘው የሃይማኖት መግለጫ 12 አንቀጾች ያሉት ሲሆን ሰባቱ በኒቅያ ጉባኤ፣ አምስቱ ደግሞ በቁስጥንጥንያ ጉባኤ የተረቀቁ ናቸው። ሁሉም ልብ ይላቸው ዘንድ አሥራ ሁለቱም አንቀጾች በግእዝና በአማርኛ ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል።

የኒቅያ አንቀጽ ሃይማኖት በግእዝ

1. ነአምን በአሐዱ አምላክ አብ አንዜ ኩሉ ገባሬ ኩሉ ዘያስተርኢ ወዘኢያስተርኢ
2. ወበአሐዱ ኢያሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር ባሕቲቱ ዘተወልደ እምአብ ወውእቱ እምባሕርያ አብ አምላክ ዘእም አምላክ ብርሃን ዘእምብርሃን አምላክ ዘበአማን እም አምላክ ዘበአማን ዘተወልደ ወአኮ ዘተገብረ ዘዋሕድ ምስለ አብ በመለኮቱ ዘቦቱ ኩሉ ተፈጥረ ዘበሰማይኒ ወዘበምድርኒ
3. ዘበእንቲአነ ለሰብእ ወበእንተ መድኃኒትነ ወረደ ተሠገወ ወተሰብእ
4. ሐመ ወሞተ ወተቀብረ
5. ወተንሥእ ዳግመ በሣልስት ዕለት
6. ዐርገ ውስተ ሰማያት

7. ወይመጽእ ይኩንን ሕያዋን ወሙታን ወበመንፈስ ቅዱስ

አማርኛው፦

1. በአንድ አምላክ እናምናለን ሁሉን የያዘ አባት ሁሉን የፈጠረ የሚታየውንም የማይታየውንም
2. በእግዚአብሔር ልጅ በአንድ በኢየሱስ ክርስቶስም እናምናለን፤ ብቻውን ከአብ የተወለደ ይኸውም ከአባቱ ባሕርይ ከአምላክ የተወለደ አምላክ፤ ከብርሃን የተወለደ ብርሃን፤ ከእውነተኛ አምላክ የተወለደ እውነተኛ አምላክ፤ የተወለደ እንጂ ያልተፈጠረ፤ በመለኮት ከአባቱ ጋር አንድ የሚሆን፤ ሁሉ በእርሱ የሆነ በሰማይም በምድርም
3. ስለእኛ ስለሰዎች ስለመዳናችንም የወረደ፤ ሥጋ የሆነ፤ ሰውም የሆነ
4. የታመመ (መከራን የተቀበለ) የሞተ የተቀበረ
5. በ3ኛው ቀን ዳግመኛ የተነሣ
6. ወደ ሰማያት የወጣ
7. ሕያዋንንና ሙታንን ይገዛ ዘንድ ዳግመኛ የሚመጣ፤ በመንፈስ ቅዱስም እናምናለን።

የቀስጥንጥንያ አንቀጽ ሃይማኖት በግእዝ

8. ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚእ ማኅየዊ ዘሠረጸ እምአብ ንስግድ ሎቱ ወንሰብሐ ምስለ አብ ወወልድ ዘነበበ በነቢያት
9. ወነአምን በአሐቲ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንተ ላዕለ ኩሉ ጉባኤ ዘሐዋርያት
10. ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለስርየተ ኃጢአት
11. ወንሴፎ ትንሣኤ ሙታን
12. ወሕይወተ ዘይመጽእ ለዓለመ ዓለም

አማርኛው፦

8. በጌታ፤ በአዳኝ፤ ከአብ በሠረጸ ከአብና ከወልድ ጋር በነቢያት በተናገረ በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን፤ እንስገድለት እናመስግነው
9. በሁሉ ባለች በሐዋርያት ጉባኤ ባንዲት ቤተ ክርስቲያን እናምናለን
10. ለኃጢአት ማስተስረያ በአንዲት ጥምቀት እናምናለን
11. የሙታን ትንሣኤን ተስፋ እናደርጋለን

12. የሚመጣውን ሕይወት እንጠባበቃለን ለዘላለሙ አሜን!

በቀስጥንጥንያው ጉባኤ የመጨረሻዎቹን አምስቱን አንቀጾች ከማርቀቅ ባሻገር በኒቅያ አንቀጽ ሃይማኖት ውስጥ ተጨማሪ (ሥርዋጽ) ቃላትን የመጨመር ሥራ ተከናውኗል። በተጨማሪ ሆነው በሥርዋጽ የገቡት ቃላት 3ኛው አንቀጽ ላይ "እመንፈስ ቅዱስ ወእማርያም ድንግል" 4ኛው አንቀጽ ላይ "ወተሰቅለ በእንቲአነ በመዋዕለ ጲላጦስ ጳጳሜናዊ" 5ኛው አንቀጽ ላይ "በከመ ጽሑፍ ውስጥ ቅዱሳት መጻሕፍት" 6ኛው አንቀጽ ላይ "በስብሐት" "ወነበረ በየማነ አቡሁ" በ7ኛው አንቀጽ ላይ ደግሞ "ወአልቦ ማኅለቅት ለመንግሥቱ" የሚሉት ናቸው።

(የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ ከአባ ጎርጎርዮስ ገጽ 113-114፤ 130-131)

እነዚህ የሃይማኖት ውሳኔዎች የተላለፉት በሌሎች ስብሰባዎች እንደሚደረገው ሌሎችን ጎድቶ የራስን ጥቅም ከማስከበር አንጻር በድምፅ ብልጫ በዚህ እናምናለን፤ በዚህ ደግሞ እናምንም በሚል ፍላጎት ላይ ተመሥርቶ ሳይሆን የእግዚአብሔር ቃል በሚለው መሠረት ተጠንተው ነው። ምንም እንኳ ውሳኔው ቃል በቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ የተቀዳ ባይሆንም የያዛቸው መልእክቶች ግን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ናቸው።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መሠረተ እምነት ይኸው የእምነት መግለጫ (ጸሎተ ሃይማኖት) ነው። ከዚህ ውጪና ተጨማሪ የሆነ መሠረተ እምነት ቤተ ክርስቲያናችን እስካሁን ድረስ የላትም፤ ለወደፊቱም አይኖራትም። በአባ መልከጼዴቅ የተጻፈው ትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፍ ገጽ 3 ይህን ይመሰክራል፡ "ይህ ተአምኖ ሃይማኖት ለትምህርት ለምስክርነት በቂ ስለሆነ ማንኛውም ሊቅ ስለደክተሪን ሰፋ አድርጎ እጽፋለሁ ቢል ከዚህ ውጪ ሊሄድ ከቶ አይችልም፤ እንዲሁም በመጠኑ ቢጽፍም ከዚህ ውስጥ የሚቀንሰው የሚተወው የለም። ምክንያቱም መጀመሪያውኑ በጥሩ መልክ የተዘጋጀ ስለሆነ ያለምንም ለውጥ ለመኖር ይችላልና"

በተጨማሪም የኢ/ኦ/ተ/ቤ/ክ መሠረተ እምነት በአጠቃላይ በ6 እንደሚከፈል እኚሁ አባት በሌላው መጽሐፋቸው ሲያብራሩ እንዲህ ብለዋል፡- "የቤተ ክርስቲያን ደግሞ በአጠቃላይ በ6 ክፍል ይከፈላል ይኸውም፡-

1. የእግዚአብሔርን ህልውና ማወቅና ማመን፤ ይህም ማለት እግዚአብሔር አምላክ የነበረ፤ ያለ፤ የሚኖር አምላክ እንደሆነ፤ ሁሉ በእርሱ የሆነ፤ ያለ እርሱ አንድም የሆነ የሌለ አምላክ እንደሆነ ማመን፤
2. እግዚአብሔር በሦስትነት፤ እግዚአብሔር በአንድነቱም በሦስትነቱም ጸንቶ ያለ አምላክ ስለሆነ ሦስትነቱ ሳይጠፋ በሦስትነቱም ርባኤን ሳያመጣ የሚኖር አምላክ መሆኑን ጠንቅቆ ማወቅና ማመን፤
3. ዓለም በጠቅላላ፤ ሰማይና ምድር በውስጣቸው የሚገኙ ሁሉ የሚታየውም የማይታየውም የራቀውም የቀረበውም ሁሉ በእግዚአብሔር ፈጣሪነት ለተቀደሰ ዓላማ መፈጠሩን ማመን፤
4. ድኅነተ ዓለም፤ ዓለም ከተፈጠረ በኋላ በሰው በደል ምክንያት ለጥፋት ተዳርጎ መኖሩ፤ የታወቀ ነው፤ ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ምሕረቱ ብዙ ነውና ስለታረቀው ቀዳሚና ተከታይ የሌለው አንድያ ልጁን እንደላከ ግልጥ የሆነ ክርስቲያናዊ ትምህርት ነው። የእግዚአብሔር ፍጹም ፍቅር የተገለጠው በዚህ ዓለም ድኅነት ነው። የዘላለም ተስፋቸውም ከዚሁ ጋር የተያያዘ መሆኑን ማወቅ፤
5. ምስጢረ ተዋሕዶ፤ ክርስቶስ ሰው የሆነ አምላክ ስለሆነ አምላክ ወስብእነቱ በተዋሕዶ መሆኑን ማመን ተገቢ ነው፤ ይኸውም መለኮት ከሥጋ አካልና ከሥጋ ባሕርይ ጋር ሥጋም ከመለኮት አካልና ባሕርይ ጋር ተዋሕዶ አምላክ ወስብእ መባሉ ረቂቅ ምስጢር እውነተኛም ሃይማኖት መሆኑን ቤተ ክርስቲያናችንም በዚሁ ምክንያት የተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እየተባለች የምትጠራ መሆኗን መረዳት፤
6. ምስጢረ ምጽአት፤ ክርስቶስ ለሁለተኛ ጊዜ ወደዚህ ዓለም እንደሚመጣ ይህንም ዓለም አሳልፎ ሌላ ዐዲስ ዓለም እንደሚተካ ኦርቶዶክሳዊ እምነታችን ነው። (የኢ/ኦ/ተ/ቤ/ክ መሠረተ እምነትና የካህናት ተልእኮ ከአባ መልክ ጼዴቅ ገጽ 104 - 105)

ይሁን እንጂ ለዘመናት ቤተ ክርስቲያናችንን ከመሪዋ ከመንፈስ ቅዱስ ለይተው ያስኮበላሏትና ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ እንደ ገዛ ፈቃዳቸው እያሸከረከሩ በመምራት ስተው ያሳቷት ጊዜ የሰጣቸው ጣልቃ ገብ ነገሥታትና አቀንቃኞቻቸው ናቸው። ለራሳቸው ክብርና ዝና እንዲሁም የሥልጣን ዘመናቸውን ለማራዘምና ኑሯቸውን ለማደላደል ሲሉ ከእነዚህ ከላይ ከተዘረዘሩት የሃይማኖት ውሳኔዎች ውጪ የሆኑትንና ከመጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ጋር የሚቃረኑትን ኑፋቂዎች ሌላ አውጋዥና ከልካይ በሌለበት የሥልጣን ዘመናቸው

ወደቤተ ክርስቲያን በዐዋጅ በማስገባት የተከሉብን ክፉ መርዝ ሥር ሰድዶ የአንዲቱን ቤተ ክርስቲያን ልጆች በመከፋፈል የጎሪጥ እንዲተያዩ አድርጓል። በተጨማሪም ራሱን እውነተኛ አድርጎ በማስቀመጡ አማኝንና ትክክለኛውን የቤተ ክርስቲያን ልጅ መናፍቅ፣ በአስተምህሮው መናፍቅ የሆነውን ደግሞ አማኝ ሲያሰኝ፣ ሲያስወጣና ሲያስገባ ቆይቷል።

የስሕተት ትምህርትን በስፋት ይዘው ከሚያራግቡት መካከል ፈሊጠኞች የሆኑት ደግሞ በጊዜው በለስ ቀንቶት ተቀባይ ያገኘው አስተምህሮአቸው የእውነትን ካባ ካልደረበ በቀር ወደፊት ፅርቃኑን እንደሚቀር ቀድመው ስለተረዱ ስሕተታቸውን ይዘው ወደ እውነት መጠጋትን እንደ አማራጭ በመውሰድ ከጸሎተ ሃይማኖትም ሆነ ከስድስቱ የቤተ ክርስቲያን ደግማዎች ላይ ቅርንጫፍ አበጅተው ኑፋቱአቸውን በማዳቀል ከእውነት ግንድ የወጣ ቅርንጫፍ ለማስመሰል ቢደክሙም የነርሱ ቅርንጫፍ ተቀጽላ እንጂ የግንዱ ትክክለኛ ቅርንጫፍ አለመሆኑን መንፈሳዊ ዐይኑ የበራለት ሁሉ ይለዋል።

መሠረተ እምነት (ደግሞ) በእግዚአብሔር ቃል መሠረት የቆመ፣ የሚጨመርበትና የሚቀነስለት ወይም እንደ ሁኔታው ታይቶ የሚሻሻል ነገር የሌለበት ዘላለማዊ ነው። ቀኖና ደግሞ አምልኮተ እግዚአብሔርን ለማካሄድ፣ ወንጌልን ለማሠራጨትና የመሳሰሉትን መንፈሳዊ ተግባራት ለማከናወን ሲባል የሚወጣ ሥርዓት ነው። ቀኖና ሥርዓት በመሆኑ እንደጊዜው ሁኔታ ታይቶ መሻሻል የሚደረግበት ነው። ቢሆንም ሥርዓትን የማሻሻልና ያለማሻሻል መብቱ የሁሉም ሳይሆን የቤተ ክርስቲያኖችን የበላይ አካል የሆነው የቅ/ሲኖዶስ ነው። አንዳንድ ጠባቦች ግን በደግማና በቀኖና መካከል ያለውን መሠረታዊ ልዩነት ካለመረዳታቸውና ለመረዳትም ጥረት ካለማድረጋቸው የተነሣ ሁለቱንም አደበላልቀው በመመልከት ሥርዓት አይሻሻልም ወደሚል አቅጣጫ እያመሩና ቤተ ክርስቲያንንም እያወኩ ይገኛሉ። እነርሱ እንዲህ ቢሉም ሥርዓት በባሕርዩ ቋሚነት የሌለው በመሆኑ ከሕዝቡ የኑሮ ደረጃና የአስተሳሰብ እድገት ከዓለም ሥልጣኔም አንጻር እየተሻሻለ፣ እያደገና እየተለወጠ መሄዱ አልቀረም።

ከመሠረተ እምነትና ከሥርዓት ውጪ የሆኑ ብዙ ልምዶችና ባህሎችም በቤተ ክርስቲያን መኖራቸው ይታወቃል። ነገር ግን ተገቢ የሆነ ስፍራቸውን አልያዙም። እንደውም የደግማውንና የሥርዓቱን ስፍራ አስለቅቀው መሠረተ እምነት መስለው ተቀምጠዋል። ከዚህ

የተነሣ አብዛኛው ሰው ሕገ እግዚአብሔር ቢጣስ ያን ያህል ግድ የለውም፤ ከልማዶቹ ወይም ከሥርዓቱ ጥቂቱ እንኳ ዝንፍ ቢል ዱላ ያነሣል እንጂ በቸልታ አያልፍም። ይህም ከትምህርት ጉድለት የመጣ እንጂ የቤተ ክርስቲያናችን አስተምህሮ ይህ እንዲሆን የሚፈቅድ ስለሆነ አይደለም።

ከብሉይ ኪዳን ዘመን ጀምሮ በተለያዩ ምክንያቶች ወደ አገራችን ፈልሰው የመጡት አይሁድ አምልኮአቸውን፣ ሥርዓታቸውን፣ ባህላቸውንና ልማዳቸውን ጭምር ይዘው መጥተዋል። እነዚህም ሁኔታዎች በሕዝባችን አኗኗር ውስጥ ሠርጸው ስለገቡና የመሠረተ እምነት ያህል ስፍራ ስለተሰጣቸው ሕዝባችን ወደ ክርስቶስ ዘወር እንዳይል መጋረጃ ሆነዋል። (2ቆሮ. 3፡14-16)

ሁሉም የዓለማችን ማኅበረሰብ ለራሱ የሚወደድ መልካም የሆነ ባህል፣ ሥርዓት፣ ልማድ አለው። ከእግዚአብሔር ውጪ መኩራት ተገቢ አይደለም እንጂ የእኛም የኢትዮጵያውያን ባህል ለራሳችን የሚያኮራን መልካም ባህል ነው። ወደ እምነት ጉዳይ ሲመጣ ግን ሃይማኖትና ባህል ተነጣጥለውና የየራሳቸው ስፍራ ተሰጥቷቸው እንደየደረጃቸው ሊታዩ ይገባል። መቼም ቢሆን ወደ እግዚአብሔር የሚያቀርብ ባህል ስለሌለ ባህልና ልማድን በእምነት ስፍራ ማስቀመጡ ትልቅ ስሕተት ነው። ሃሪ ሕዝባችን ባለማወቅ ዶግማ ወይም ቀኖና አድርጎ የሚወስዳቸው ልማዶች ከቀጥተኛው የቤተ ክርስቲያን ትምህርት አንጻር ሲታዩ ከዶግማ ወይም ከቀኖና ቁጥር የማይገቡ እንዲሁ ልማዶች ብቻ መሆናቸውን ማስተዋል ያስፈልጋል። ይህንም ብፁዕ አቡነ ጎርጎርዮስ "የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ" በተሰኘው መጽሐፋቸው እንደሚከተለው ገልጸውታል፡- ". . . የብሉይ ኪዳን ልማዶችና ባህሎች ባሁኑ ጊዜ በክርስትና ሃይማኖታችን ውስጥ እንደ ዶግማ ወይም እንደ ቀኖና ሳይሆን እንደ ልማድ ሁነው የሚጠበቁ ናቸው" ካሉ በኋላ በምሳሌነት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት እንዳይበሉ የሚከለክላቸውን እንስሳትና አዕዋፍ አለመመገብን፣ ግዝረትን፣ በአጠቃላይ በሕዝቡ የኑሮ ሥርዓትና ሃይማኖታዊ ስሜት፣ በገዘን በደስታ ጊዜ ያለው ሁኔታ፣ የበዓላት አከባበር፣ የሴቶችና የሕፃናት ጌባጌጥ ሁሉ ከአይሁድ የተወረሰ ልማድ መሆኑን ገልጸው ሲያበቁ "በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ የማሕሌት ሥርዓት፣ የካህናቱ ልብሰ-ተክህኖ፣ ካባው፣ ድርቡ፣ ጸናጽሉ፣ ከበሮው፣ ኩፋሩ፣ መጠምጠሚያው የታቦቱ ክብርና ሌላውም ሁሉ ከብሉይ ኪዳን ሥርዓት ጋር

ይመሳሰላል።" ሲሉ ጽፈዋል። (የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ፲፭-16-17)

በስተመጨረሻው ላይ ያስፈሩትና አሁን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚታዩት አሪታዊ ሥርዓቶችና ልማዶች ከብሉይ ኪዳን ሥርዓት ጋር ይመሳሰላል ያሉት ግን ነገሮችን አቻችሎ ለማቅረብ ታስቦ ይመስላል እንጂ ብዙ እውነትነት የለውም። እንዲያውም "ይመስላል" ከማለት ይልቅ "ከብሉይ ኪዳን ሥርዓት የተወረሰ ነው" ቢባል ለተናጋሪውም ለሰሚውም ይመቻል።

በቤተ ክርስቲያኖችን ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ የሆኑትንና አሁንም እየተሠራባቸው ያሉትን ትምህርቶችና ሥርዓቶች ምንነት ያለፉትም ሆኑ አሁን ያሉት ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን አሳምረው የሚያውቁት ቢሆንም ለማስተካከልና ቤተ ክርስቲያኖችን ወደጥንቱ እውነተኛ መሠረቷ ለመመለስ የሚያደርጉት ጥረት እጅግ አናሳ ነው። ለዚህም የተለያዩ ምክንያቶች ይኖሯቸዋል። ከነዚህም ውስጥ ለማስተካከል እንሣ ብንል ስሕተቶች ዘመናትን ያስቆጠሩና ሥር የሰደዱ፣ በሕዝቡም ልብ ውስጥ የእውነትን ያህል የሚታዩ በመሆናቸው ሰሚ አናገኝም፣ እውነትን በሚቃወሙ ክፍሎች "መናፍቅ" የሚል ስም ተሰጥቶ እንደተሰደዱት ወንድሞቻችንና ልጆቻችን መሰደድ፣ ከእንጀራችን መፈናቀል ሌላም ሌላም መከራ ይገጥመናል የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

በጽሑፍ አሳባቸውን ለመግለጽ ቢፈልጉ እንኳን የእግዚአብሔር ቃል ምስጢር ከመጽሐፍ ቅዱስ ተቀድቶ ያለቀ ይመስል አንባቢው ወገኖችን እስኪሰለች ድረስ መልሰው መላልሰው የሚጽፉት ያንኑ ተቃዋሚዎች ሁሉ የሚያብጠለጥሉትን አንድ ዓይነት ነገር ነው። ከሺህ አንድ እውነት ለመናገር ደፍረው እንኳ በመካከል አንድን እውነት ጣል ቢያደርጉበት ተቃዋሚዎች በጆሌዎቻቸው ታጅበው ለውግዘት ይነሡባቸዋል። እውነትን የሚያወግዙ መናፍቃን የመብዛታቸውን ያህል ውሸትን በብዕራቸው ጫፍ እንኳ ለመንካት የሚደፍሩ እውነተኛ የቤተ ክርስቲያን አባቶች መታጣታቸው ያሳዝናል። ቤተ ክርስቲያኖችን ያሉባትን መንፈሳዊ ችግሮች ሊቃውንቱ የሚያውቁትን ባያህልም ምእመናንም በበኩላቸው የሚያውቁት ብዙ ጉዳይ እንዳለ ግልጽ ነው። ሌላው ሁሉ ይቅርና በአብዛኛው ምእመን ልብ እንኳ ቢያንስ ቢያንስ "ይህስ ትክክል አይደለም" የሚባል አንዳንድ ነገር መኖሩ ሳይጠቀስ አይታለፍም።

እንግዲህ የቀደሙት ሰዎች በማወቅም ይሁን ባለማወቅ
 ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ ያስቀመጧቸው አስተምህሮዎች፤
 ስርዓቶችና ልማዶች ከቤተ ክርስቲያናችን ትክክለኛ ትምህርት ጋር
 በመደበላለቃቸው ምክንያት አብዛኛው ሕዝባችን የእግዚአብሔርን ቃል
 ከሰዎች ወግና ሥርዓት ላይቶ ለማወቅ አልቻለም። የእግዚአብሔርን
 ቃል ከሌሎች ነገሮች ጋር ሳይቀላቅል ከሚሰብከው ይልቅ የሰው ወግና
 ሥርዓትን የሚሰብከው ቁጥር በርካታ በመሆኑም ከአምላካዊው ሕግና
 ሥርዓት ይልቅ የሰውን ሥርዓት አስበልጦ ይመለከታል። ይህ ሁሉ
 ከንቱ አምልኮ ነው። (ማቴ. 15፡9) ከዚህ ሁሉ ጥፋት ለመዳን የሰው
 የሆኑትን ነገሮች ከትክክለኛው የቤተ ክርስቲያን የሃይማኖት ውሳኔና
 ዶግማ አንጻር መመርመርና መልካሙን ሁሉ ይዞ በሃይማኖት ጸንቶ
 መኖር የያንዳንዱ ኦርቶዶክሳዊ ወገን ኃላፊነት ይሆናል። (ኤፌ. 5፡10፤
 1ተሰ. 5፡21፤ 1ዮሐ 4፡1)

የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት

ለበዙዎች መሳሳት እንደዋነኛ ምክንያት የሚቀርበው የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ማንነት ጠንቅቆ አለመረዳት ነው።

በኢ/አ/ተ/ቤ/ክ የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት ታላቅ ስፍራ ይሰጠዋል። የዘመን መቀዳደምና የክብር መበላለጥ በሌለበት በክበብ ሥላሴ ከሚገኙት ሦስት አካላት አንዱ አካል እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ ቤተ ክርስቲያን የምታምነው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮዋ ነው። (ዮሐ. 1፡14፤ የሐዋ. ሥራ 20፡28 ፤ ሮሜ 5፡9፤ ቲቶ 2፡13፤ 2ጴጥ. 1፡1፤ 1ዮሐ. 5፡20)

ኢየሱስ ክርስቶስ በመለኮታዊ ባሕርይ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ የማያንስ፤ ትክክል የሆነ፤ የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ፤ ሁሉ በእርሱ የተፈጠረበት የአብ አካላዊ ቃል ነው። (ዮሐ.10፡30፤ 14፡9-11፤1፡3፤ቁላ.1፤15-16)

በዘላለማዊ ልደቱ ከአብ የተወለደው የእግዚአብሔር ቃል (ወልድ ዋሕድ) በኋለኛው ዘመን ዓለምን ለማዳን ያለዘርዐ ብእሲ በመንፈስ ቅዱስ ግብር ከቅድስት ድንግል ማርያም ተወለደ። (መዝ.2፡7፤ 2ሳሙ.7፡14፤ ሉቃ. 1፡30-35)

ይህም ሲሆን አንዱ ኢየሱስ ክርስቶስ ሳይከፋፈል በመለኮቱ የእግዚአብሔር ልጅ ያለዘርዐ ብእሲ ሥጋንና ነፍስን መንፈስንም ነፍቱ በሥጋ ሥርዓት ከድንግል ማርያም በመወለዱ ደግሞ የማርያም ልጅ ነው። "አኮ ውእቱ ወልደ ማርያም በመለኮት አላ ዘከመ ሥርዓተ ትስብእት" "በመለኮት የማርያም ልጅ አይደለም፤ ሰው በሆነበት ሥርዓት ነው እንጂ" (ሃይ. አበ ዘቴዎዶስዮስ ምዕራፍ 82 ክፍል 2 ቁ. 20)

የቃል ሥጋ መሆን ምስጢር የተከናወነው በተዋሕዶ ሲሆን ይህም ተዋሕዶ ከመቀላቀል፤ ከመጠፋፋት ወዘተ . . . የውሕደት ዓይነቶች ፈጽሞ የተለዩ፤ እግዚአብሔር ቃልና ሥጋ የባሕርይ መደባለቅና መለወጥ እንዲሁም የአቅዋም ሽረትና ፍልሰት ሳይኖርባቸው ፈጽመው ሳይለያዩና ሳይከፋፈሉ ምንታዊን አጥፍተው በአንዱ የአካል ተዋሕዶ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ነው የተሰኘበት ምስጢራዊ መገናከብ ነው። በዚህ ተዋሕዶ የቃል የሆነው ነገር ሁሉ

ለሥጋ፣ ከኃጢአት በቀር የሥጋ የሆነው ነገር ሁሉ ለቃል ገንዘቡ (ንብረቱ) ሆኗል። "ወእንቲአሁ ለቃል ኮነ ለሥጋ ወእንቲአሁ ለሥጋ ኮነ ለቃል" "የቃል የሆነው ነገር ሁሉ ለሥጋ ሆኗል፤ የሥጋ የሆነው ነገር ሁሉ ደግሞ ለቃል ሆኗል።" እንዲል

ይህን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት ባለመቀበል የኢየሱስ ክርስቶስን ፍጹም አምላክነትና ፍጹም ሰውነት ክዶ "ወልድ በመለኮቱ ፍጡር ነው" ያለውን አርዮስንና የተረገመች ትምህርቱን፤ የተዋሕዶ ምስጢር በመለወጥ እንደተፈጸመ ቆጥሮ የክርስቶስ ሰውነት ወደ አምላክነቱ ተለወጠ የሚለውን የአውጣኬን የውላጤ ትምህርት፤ እንዲሁም ከተዋሕዶ በኋላ በክርስቶስ ሁለት ህላዌና ሁለት ገጸት አለ የሚለውን የንስጥርስን ክሕደትና የሌሎችንም በተዋሕዶ ትምህርት ላይ ኑፋቁ ያመጡትን ሁሉ ቤተክርስቲያን ከአንድነቷ ለይታለች።

በመለየት ብቻ ሳትወሰን የተዋሕዶን ምስጢር በማደላደል አምልታና አስፍታ አስተምራለች። እንዲህ በማለት፡- "ተዋሕዶተ እሳት ምስለ ዕፅ ልምልምት እንተ ርእየ ሙሴ በኮሬብ ያጤይቅ ተዋሕዶተ መለኮት ወትስብእት፤ እሳት አምሳለ መለኮት ወእቱ ዕፅኒ አምሳለ ትስብእት ወእቱ። ወኢመጽልዎቱ ለልምላሜ ዕፅ በተዋሕዶተ እሳት ያጤይቅ ከመ ኢጠፍአ ህላዌ ትእብእት ወአካለ ትስብእት በተዋህዶተ መለኮት ወኢጠፊአቱ ለእሳት በተዋሕዶተ ዕፅ ልምልምት ያጤይቅ ከመ ኢጠፍአ ህላዌ መለኮት ወአካለ መለኮት በተዋሕዶተ ትስብእት. . ዝንቱ ምሳሌ አስተጻደለ ራእዮ ለፍና ትስብእት"

ትርጓሜ፡- "ሙሴ በኮሬብ ያየው የእሳትና የቁጥቋጦ መዋሐድ የአምላክነትንና የሰውነትን መዋሐድ ያስረዳል። እሳት የመለኮት ምሳሌ ነው። ቁጥቋጦውም የትስብእት ምሳሌ ነው። እሳት የተዋሐደው የቁጥቋጦው ልምላሜ አለመጠውለጉ የሰውነት ህላዌና አካል መለኮትን በመዋሐድ አለመጥፋቱን ያስረዳል። የቁጥቋጦው ልምላሜ የተዋሐደው እሳትም አለመጥፋቱ የመለኮት ህላዌና አካል በሰውነት መዋሐድ አለመጥፋቱን ያስረዳልና . . . ይህ ምሳሌ የመዋሐድ ስልት ራእይን አብራርቷል።" (ስምዕ ጽድቅ ብሔራዊ ገጽ 77)

የቃልና የሥጋ ዘላለማዊ የተዋሕዶ ምስጢር እስከ ክርስቶስ ሞት ድረስ ብቻ የሚመስላቸው፤ ከትንሣኤውና ከዕርገቱ በኋላ ግን ሰው መሆኑ እንደቀረ የሚያስቡ የአውጣኬ ተከታዮች ዛሬም አይታጡም። ቤተክርስቲያን ግን የቃልና የሥጋ ተዋሕዶ ከትንሣኤ

በኋላም እንዳልቀረና ዘላለማዊ መሆኑን ታምናለች። "ሰው በመሆኑ መከራን ተቀበለ እንጂ ለዘለዓለሙ ሥጋን ተዋሕዶ ይኖራል" እንዳለ ቅ/አትናቴዎስ (ሃይ. አበ ምዕራፍ 26 ክፍል 7 ቁ.7)

ስለዚህ ሞትን ድል ነሥቶ በአብ ቀኝ የተቀመጠው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዛሬም ለዛላለምም የማይለወጥ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው። (ዕብ. 13፡8)

ዛሬ ዛሬ ግን በቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረት ላይ በብዛት የሚሰበክው የክርስቶስ አምላክነት ለብቻው ተነጥሎ ነው። አምላክነቱን ብቻ የሚሰብኩት ክፍሎች ሰው መሆኑን አልካድንም ቢሉም ከትንሣኤው በኋላ ያለውርደት በክብር የሆነውን የሰውነቱን ሥራ እንዳቆመ አድርገው ያስባሉ፤ ያስተምራሉም።

ሠኔ 21 ቀን 1982 ዓ.ም. በታተመውና "የኢ/አ/ተ/ቤ/ክ መሠረተ ሃይማኖትና የካህናት ተልእኮ" በተሰኘው መጽሐፍ ገጽ 28 ላይ " . . . ስለዚህ ነቢረ የማን (በአብ ቀኝ መቀመጥ) ክርስቶስ ግብረ ትስብእት ከፈጸመ በኋላ እንደገና የሰውነትን ሥራ የማይሠራ ነገር ግን ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በክብር መለኮታዊ ሥራውን እየሠራ የሚኖር መሆኑን የሚያስረዳ ቃል ነው።" የሚለው አባባል ይህንኑ የስሕተት ትምህርት ይደግፋል።

እንዲህ ማለት ግን ኢየሱስ ክርስቶስ በአብ ቀኝ እስኪቀመጥ ድረስ መለኮት ሥራውን ለሥጋ ትቶ ሥጋ ብቻ ይሠራ ነበር፤ ሥጋ ደግሞ አሁን በተራው የሥራ ጊዜውን ስለፈጸመ ሥራውን ለመለኮት ተወ አያሰኝብንም? ነገሩ እንዲህ ከሆነማ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ሆኖ ያዳኝንን እርሱን ዕሩቅ ብእሲ፤ የእኛንም ድኅነት ከንቱ ማድረግ ይሆናል።

እኒህ ወገኖች የሰውነቱ ሥራ በመለኮቱ ሥራ እንዲዋጥ ያደረጉት ምናልባት አምላክነቱ እንዳይዋረድ በማሰብ ከሆነ "መጽሐፍት ግን ስለ አምላክነቱ የሚናገሩት አለ። ሰው ስለመሆኑም የተናገሩት አለ። እርሱ ሰው የሆነ አምላክ ሲሆን ስለአምላክነቱ ሰው ስለመሆኑም አንድ አድርገው የተናገሩት አለ። እኔም ከእነዚህ ቃላት ለመለኮት የሚገባ ዳግመኛም ለትስብእት የሚገባ እንዳለ ይህንን እናገራለሁ" ይላል እንላቸዋለን። (ሃይ. አበ ምዕራፍ 74 ክፍል 21 ቁ. 37፤ ዮሐ. 1፡1-14)

አዎን፤ ጥንታውያን አባቶቻችን በተዋሕዶ ትምህርታቸው ከትንሣኤው በኋላ ሰውነቱም ሆነ የሰውነቱ ግብር እንዳልቀረ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ጽፈዋል። ለምሳሌ ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅ ራሱን በክርስቶስ ቦታ ተክቶ የሰጠውን ምስክርነት እንመልከት፡- "ይብል እስመ አነ አምላክ ወሰብእ ኅቡረ ወአነ አሐዳ ውእቱ፤ አነ እብል ዘንተ ወዝክተሂ እስመ ተወከፈኩ ኩሎ ዘዕንላ እመሕያው ዘአልቦቱ ኃጢአት። ይብል አንሰ ነሣእኩ ዘበአማን ትስብእተ ወከመዝ ጸዋዕክዎ ለአቡየ አምላኪየ ዘከመ ይደሉ ለሥርዓተ ትስብእት ዘረሰይክዎ አሐደ ምስሌየ"

ትርጓሜ፡- "እኔ ሰው የሆንኩ አምላክ ነኝና እኔም አንድ ነኝና፤ ይህንንም ያንንም እኔ እላለሁ ይላል። የሰውን ባሕርይ ገንዘብ አድርጌአለሁና። ኃጢአት የሌለበት እርሱ እኔ ነፍሱን ሥጋን በእውነት ተዋሕዶአለሁና ከእኔ ጋር አንድ ላደረግሁት ለሥጋ ሥርዓት እንደሚገባ እንዲህ አባቴን "አምላኬ" ብዬ ጠራሁት ይላል" (ሃይ. አበ ምዕራፍ 68 ክፍል 19 ቁ. 13)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አባቱን አምላኬ ብሎ የጠራው ሰውነቱ ወይም የሰውነቱ ግብር ቀርቷል፤ አሁን አምላክ ብቻ ነው ብለው ከሚናገሩለት ከትንሣኤው በኋላ እንደሆነ አስተውል። (ዮሐ. 20፡17)

ምናልባት በግልጽ ለተቀመጠው መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነትና የአባቶች ምስክርነት ሌላ አንድምታ በመስጠት "ይህማ ሰው መሆኑን ለማጠየቅ ነው።" በሚል እውነትን ለማድበስበስ ይሞክር ይሆናል። አምላክ ሰው የመሆኑ ምስጢር በእንደዚህ ያለ ቀላል አንድምታ የሚታለፍ አይደለም። ይህ ምስጢር ያለጥርጥር ታላቅ ነው (1ጢሞ. 3፡17) የምስጢሩን ታላቅነት ለመረዳት አምላክ ሰው ሆኖ ለምን እንደመጣ ማወቁ አስፈላጊነት ይኖረዋል።

አምላክ ለምን ሰው ሆነ?

ይህን ጥያቄ በአግባቡ መመለስ ከቻልን የመዳናችን መንገድ ሊጠፋን ከቶ አይችልም። አሊያ "አምላክነቱ እንዳይዋረድ" በሚል ሽፋን ልብ ያላልነውን (ሳናጤን ያለፍነውን) የትሥጉቱን ምስጢር የአምላክነቱን ያህል ልንረዳው ሳንችል ብንቀር ከአምላክነቱ ጋር በተዋሐደው ትሥጉቱ የምናገኘውን ድኅነት ማስተዋል አንችልም።

የሰው ልጅ ከውድቀቱ በኋላ በተሰጠው ሕግ ተመርቶም ይሁን በሌላ እድንበታለሁ ብሎ ባሰበው መንገድ ከኃጢአት ሞትና ከዘላለማዊ ኩነት ሊድን ፈጽሞ አልተቻለውም። የብሉይ ኪዳን ቅዱሳን ጽድቅም ቢሆን እንኳን ለሌሎች ተርፎ ከዘላለም ኩነት ለማዳን ይቅርና ለራሳቸውም እንደመርገም ጨርቅ ሆኖባቸው ነበር። (ኢሳ. 64፡6) ምናልባት እግዚአብሔርን በመፍራታቸውና በትእዛዙ በመሄዳቸው በሰው ሚዛን ሲመዘኑ ቅዱሳንና ጸድቃን ተብለው ቢጠሩም ሕግን ሁሉ ስላልፈጸሙና የአዳም ልጆች በመሆናቸው ምክንያት አዳማዊ ኃጢአት ስላለባቸው ከተጠያቂነት ነጻ አልነበሩም። (ኢዮ. 15፡7፤ 10፤ 25፡4-6፤ ማቴ. 12፡34፤ መዝ. 50፡5፤ ሮሜ. 3፡11፤ 23፤ 5፡12፤ ኢሳ. 48፡8)

ሊቁ አቡሊዲስም እንዲህ ብሏል፡- "በእሲ ኢይክል ያድጎን ዓለመ ወሞቱ ለብእሲ ኢያንጽሐ . . . ወኢይክል መኑሂ እምሰብእ ያብጥል መዊተ ወያብርሃ ለሕይወት በከመ ይቤ ዳዊት መኑ ውእቱ ሰብእ ዘየሐዩ ወኢይፊኢይ ለሞት ወመኑ ዘያድጎና ለነፍሱ እም እደ ሲኦል ወዘኢክህለ ያድጎን ነፍሶ እፎኑመ ይክል ያድጎን ኩሎ ዓለመ እስመ ኃጢአት የጎድር ውስተ ሰብእ ወሞተ ይተልዎ። . . . ወሶበ አበሰ አዳም ወለደ ዘከመ አምሳሊሁ"

ትርጓሜ፡- "ሰው ዓለምን ለማዳን አይችልም፤ የሰው መሞትም ከኃጢአት አያነጻም። . . . ዳዊት "ሕያው ሆኖ የሚኖር ሞትንም የማይይ ሰው ማነው? ከሲኦል እጅስ ነፍሱን የሚያድን ማነው?" ሲል እንደተናገረ ሞትን ያጠፋ ዘንድ ሕይወትንም ያበራ ዘንድ የሚቻለው ከሰዎች ይገኛልን? ነፍሱን ለማዳን ያልቻለ ከሆነማ ሌላውን ለማዳን እንዴት ይችላል? አንዱን ለማዳን ካልቻለስ መላውን ዓለም እንዴት ሊያድን ይችላል? ኃጢአት በሰው ውስጥ አድሮአልና። ሞትም ይከተለዋል። . . . አዳም በበደለ ጊዜ ሰውን የወለደው በራሱ አምሳል ነው።" (ሃይ. አበ ምዕራፍ 42 ክፍል 8 ቁ. 5፤7-8፤ ዘፍ. 5፡3፤ ኤር. 3፡24-25)

የሰው ዘር በሙሉ በኃጢአት መበከሉንና ከዚህም የኃጢአት በክለት በራሱም ሆነ በሌላ ነጻ መሆን እንደማይችል የተረዳው ደራሲ እንኳ። "አድኅኖ ነፍሶሙ እምኩነኔ ነቢያት ኢክህሉ" "ከኩነኔ ነፍሳቸውን ማዳን ነቢያት እንኳ አልቻሉም" በማለት በሰው አመለካከት ብቁ መስለው የሚታዩት ነቢያት ሌላውን ቀርቶ ራሳቸውን እንዳላዳኑ ተናግሯል።

ወደፊት ለሚመጣው ፍጹም አዳኝ እንደጥላና ምሳሌ ሆኖ ያገለገለው የኦሪት ካህናት ምልጃና ጸሎት እንዲሁም መስዋዕት ኀሊናን ሊያነጻ፤ ጊዜያዊ ስርየት ከማስጠትም በቀር በኃጢአት ምክንያት የተቋረጠውን የእግዚአብሔርና የሰው ግንኙነት እንደገና እንዲቀጥል ሊያደርግ አልተቻለውም። (ዕብ. 9፡13-14)

በዕርቅ ላይ የሁለቱም ጥለኞች ወገኖች መገኘታቸው የግድ ነው፤ አሊያ ግን እውነተኛ ዕርቅ አይወርድም። ቅዱሳን አበው፣ ካህናትና ነቢያት ሰው ብቻ ናቸው። ፍጹምነት ይጎድላቸዋል። ይህም ሆኖ ሊወክሉ የሚችሉት እንደ እነርሱ ኃጢአተኛ የሆነውን ሰውን ብቻ እንጂ እግዚአብሔርን የሚወክሉ ሰላልሆነ የሰውና የእግዚአብሔር ዕርቅ በሰው አስታራቂነት በኩል የማይሞከር ሆነ።

ቅዱሳን መላእክትን ብንመለከት ደግሞ እግዚአብሔርንም ሰውንም የመወከል ወገናዊነት የሌላቸው ረቂቃን መናፍስት ስለሆኑ ለማስታረቅ አልበቁም። እግዚአብሔርም እነርሱን አስታራቂ አድርጎ አልሾመልንም። የዮሐንስ አፈወርቅንና የጽርቅሎስን ምስክርነት እንጥቀስ፡- "እስመ ለሊሁ ነጻረን ወናሁ ኮነ አፅራረ ለእግዚአብሔር ወአልብነ ምንትኒ ግሙራ ዘይክል ያቅርብን ኀቤሁ ለዐቂብ ሀብቱ ኢኪዳን፣ ወኢመስዋዕት ወበእንተ ዝንቱ ተሣሃለነ ወኢያንሥኦ ለነ ሊቀ ካህናት እመላእክት ወኢእምጎይላት እለ እሙንቱ ይቀውሙ ዐውደ መንበሩ"

ትርጓሜ፡- "እርሱ ተመልክቶን እነሆ ለእግዚአብሔር ጠላቶች ሆነን ተገኘን። ሀብቱን ለማግኘት ኪዳንም ቢሆን፤ መስዋዕትም ቢሆን፤ ወደ እርሱ ያቀርብን ዘንድ የሚችል ፈጽሞ አልነበረንም፤ ስለዚህ ይቅር አለን። ዙፋኑን ከብብው ከሚቆሙ ከመላእክት ከኃይላትም ወገን አስታራቂ አልሾመልንም" (ሃይ. አበ ምዕራፍ 62 ክፍል 2 ቁ. 15) በዚህ ክፍል ግእዙን ወደ አማርኛ የመለሱት ክፍሎች የፈጸሙት ስውር ደባ አለ። በግእዙ "ሊቀ ካህናት" ያለውን ወደ አማርኛ ሲመልሱ

አልተረጎሙትም። እንደ ግእዙ "ሊቀ ካህናት" ነው ያሉት። በሌላ ስፍራ ላይ ግን "ሊቀ ካህናት" የሚለውን ግእዙን ወደአማርኛ ሲመልሱ "አስታራቂ" ብለው ተርጉመውታል። ለዚህም በዚሁ ክፍል ቁ. 14 ላይ በግእዙ "መኑ ውእቱ ሊቀካህናት ወምእመን ዘእንበሌሁ" ያለውን ወደ አማርኛ የመለሰው "ከእርሱ በቀር . . . የታመነ አስታራቂ ማነው? ማለቱ ምስክር ሊሆንን ይችላል። ከላይ ስለመላእክት በተነገረበት ስፍራ ግን በግእዙ "ሊቀካህናት" ያለውን "አስታራቂ" ብለው መተርጎመን ለምን ፈሩ? መቼም ምክንያታቸው ሌላ ሳይሆን ዐዲስ ያቋቋሙትን ትምህርት የሚያፈራርስባቸው ስለሆነ መሆኑ ጥርጥር የለውም።

የጽርቅሉስ ምስክርነት ደግሞ እንዲህ ይላል፡- "በእሲስ ትሑት አድኅኖ እምኢክህለ እስመ ውእቱሂ ይፈዲ ምስሌነ ዕዳ ወመልአክሂ ኢክህለ ተሣይጦተነ እስመ አልቦቱ ቤዛ ሥጋ በዘይትቤዘው"

ትርጓሜ፡- "ወራዳው ሰው የገዛ ራሱ ከእኛ ጋር ዕዳን ስለሚከፍል ሊያድነን ባልቻለም፤ መልአክም ቢሆን ስለእኛ ቤዛ የሚሆንበት ሥጋ ስለማይኖረው ሊዋጀን አልቻለም" (ስምዐ ጽድቅ ብሔራዊ ገጽ 150)

አንባቢ ሆይ፤ ሰውስ በድህልና ሊያስታርቅ አልቻለም። ቅዱሳን መላእክት ግን አልበደሉም ነበር። ነገር ግን ለማስታረቅ ያለመቻላቸው ምስጢር ግልጽ ሆነልህን?

ከላይ በተመለከትነው መሠረት ማንኛውም ፍጡር ወደ እግዚአብሔር ሊያቀርቡን አለመቻሉ የተረጋገጠ ነገር በመሆኑ ከዚህ በኋላ ድኅነታችን በፍጡር አማላጅ ወይም በመልአክተኛ (መልአክ) መሆኑ ቀርቶ በራሱ በሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ይከናወን ዘንድ የግድ ሆነ። ይህን ሲያስረግጥ ቁርሱስ እንዲህ ብሏል፡- "ወኢሳይያስኒ ነቢይ ይቤ አኮ ውእቱ መተንብል ወኢመልአክ አላ ለሊሁ እግዚአ ዘመጽአ ወአድኅነነ ወኢያድኅነነ በደመ ነኪር ወኢበሞተ ብእሲ አላ በደሙ በሕቲቱ"

ትርጓሜ፡- "ነቢይ ኢሳይያስ ሰው ሆኖ ያዳነን እርሱ ራሱ ጌታ ነው እንጂ ሌላ አማላጅ ወይም መልአክ አይደለም። በባዕድ ደም በዕሩቅ ብእሲም ሞት አላዳነንም። ራሱ በደሙ አዳነን እንጂ" (ሃይ. አበ ምዕራፍ 77 ክፍል 46 ቁ. 13፤ ኢሳ. 63፤ 9ን ግእዙን ተመልከት)

ስለዚህ አኛን ከእግዚአብሔር ጋር ሊያስታርቅና ወደ እግዚአብሔር ሊያቀርብን ሰው ሆኖ የመጣው አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከኃጢአት ንጹሕ የሆነ፤ በሰውነቱ ሰውን በአምላክነቱ ደግሞ እግዚአብሔርን ሊወክል የቻለ፤ እንደ ኦሪት ካህናት አስታራቂነቱ በሞት የማይሻር ሕያውና ዘላማዊ ሊቀካሄናት ሆነ። (ኤፌ. 2፡12-13፤ ዕብ. 7፡23-25)

አንዱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔርና ሰው ስለሆነ ተበድያለሁ የሚል እግዚአብሔርና በድያለሁ የሚል ሰው በእርሱ ተገናኙ። ይህም በመካከላችን የነበረውን ጥል አስወግዶ ዕርቃችንን ፍጹም አድርጎታል። በመጽሐፈ ምዕላድ የሚከተለው ተጽፎአል፡- "እምቅድመ ይሠኅ ተጎጥኦ ንጹሕ ዐራቂ እምክልኤ ጾታ እምይእዜስ ይደልዎ ይስረይ ኃጢአተ ምስለ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ በመለኮቱ እስመ ተረከበ ንጹሐ ዐራቂ ወመተንበለ በትሰብእቱ"

ትርጓሜ፡- "ሥጋ ከመልበሱ በፊት በሁለቱም ወገን ንጹሕ የሆነ አስታራቂ ታጥቶ ነበር። ከእንግዲህ ወዲህ ግን በመለኮቱ ከአባቱና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ሆኖ ኃጢአትን ይሰርይ ዘንድ ተገብቶታል። በሰውነቱ ንጹሕ አስታራቂና የሚጸልይ ሆኗልና።" (ስምዕ ጽድቅ ብሔራዊ ገጽ 112)

ኃጢአትን ሳይቀጣ እንዲሁ ማለፍ ለጸድቅ ባሕርዩ የማይስማማው ቅዱስ እግዚአብሔር የዓለምን ሁሉ ኃጢአት ተሸክሞ በቤዛነት የሚሞትና የቁጣውን ትኩሳት የሚያበርድበት በእግዚአብሔር በግ የተመሰለው ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነውና ስለኃጢአታችን አሳልፎ ሰጠው። (ዮሐ. 1፡29፤ 1ቆሮ. 5፡7፤ ኢሳ. 53፡7፤ ራእ. 7፡14፤ 14፡1፤ ኢሳ. 53፡10)

እኛን ከራሱ ጋር ለማስታረቅ እግዚአብሔር በልጁ በኩል ጣልቃ መግባት ያስፈለገው በፍጡራን ለመታረቅ ስላልተቻለ ነው። (ኢሳ. 59፡16፤ 2ቆሮ. 5፡19) ስለዚህም ኤፍሬም ሶርያዊ " ወኮነ ዐራቂ ለሐዲስ ኪዳን "የዐዲስ ኪዳን አስታራቂ ሆነ" ብሎ እንደመሰከረ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የዐዲስ ኪዳን ብቸኛ አስታራቂ ነው። (ውዳሴ ማር ዘእሑድ)

ዐዲስ ኪዳን አንድ ዕለት ብቻ አይደለም። በጌታችን መገለጥ ተወጥኖ በፈሰሰው ደሙ የጸናና እስከ ዳግም ምጽአቱ ድረስ ያለው ጊዜ ነው።

ክርስቶስ የዐዲስ ኪዳን ብቸኛ አስታራቂ መሆኑን ሲገልጽ ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅ፡-"መኑ ውኃቱ ሊቀ ካህናት ወምእመን ዘእንበሌሁ ዘይክል ለሊሁ ባሕቲቱ ሰራዩ ኃጢአት ወምንት ውኃቱ መሥዋዕት ዘአዕረጎ በእንተ ዝንቱ ሥርዓት ዘእንበለ ሥጋሁ ባሕቲቱ ዘነሥኦ በእንተ ዝንቱ ግብር"

ትርጓሜ፡- "ከእርሱ በቀር ራሱ ብቻውን ኃጢአትን ማስተስረይ የሚቻለው የታመነ አስታራቂ ማነው? ለማስታረቅ ኃጢአትን ለማስተስረይ ያቀረበው መሥዋዕትስ ምንድነው? መሥዋዕት ለመሆን የነሣው ሥጋው ብቻ ነው እንጂ" ብሏል። (ሃይ. አበ ምዕራፍ 62 ክፍል 2 ቁ. 14)

አስቀድሞ በፍጡራን በኩል ዕርቅ ስላለተገኘ የእርሱ ጣልቃ ገብነት እንዳስፈለገ ሁሉ ከእርሱ በኋላ ደግሞ በእርሱ ያልተፈጸመና የቀረ ነገር ኖሮ በእኛና በእግዚአብሔር መካከል የሚገባ ሌላ ጣልቃ ገብ አይኖርም። ቅዱሳን መጻሕፍት እንደመሰከሩ። (ዮሐ. 14፡6፤ 1ጢሞ. 2፡5-6፤ ዕብ. 10፡19-22፤ ኤፌ. 2፡18)

ስለሌላው የሚጸልዩ ቅዱሳን ቢሆኑ እንኳ ወደ እግዚአብሔር የሚቀርቡት በክርስቶስ በኩል ነው። ምክንያቱም ሰው በራሱ ብቁ ሊሆን አይችልም፤ የሰው ብቃት ክርስቶስ ብቻ ነውና። (2ኛ ቆሮ. 3፡5፤ 1ኛ ቆሮ. 15፡10)

በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል የድርሰት ክፍል በ1963 ዓ.ም. በታተመውና "ጽድቅ ሃይማኖት የቤተ ክርስቲያን የሃይማኖት ውሳኔዎች" በተሰኘው መጽሐፍ ገጽ 35 ላይ እንዲህ የሚል ጽሑፍ አለ፡- " . . . እንዲሁም የሞቱ ቅዱሳን ከእግዚአብሔር አብና ከእግዚአብሔር ወልድ የሚያርቁን አይደሉም። ከኛ ጋር አንድ ማኅበር ሆነው በክርስቶስ ፍቅርና በክርስቶስ ጸሎት የተያያዙ ናቸው እንጂ። ምእመናን ሁሉ በዓለምም ሆነ በሰማይ ቢኖሩ ወደ ሌላ ሳይሄዱ በቀጥታ በክርስቶስ በኩል ወደ እግዚአብሔር ሊቀርቡ ይችላሉ። እስመ ሐደስ ለነ ፍኖተ ሕይወት . . . ንቅረብ እንከ ይላል (የሕይወትን መንገድ ስላደሰልን እንግዲህ እንቅረብ) (ዕብ. 10፡19-23)

አንዳንዶች የክርስቶስን የአዳኝነት ሥራ እንዳለፈ ድርጊት ብቻ ስለሚቆጠሩት ዘላለማዊ አገልግሎቱን አምኖ የሚቀበል ዝግጁ ልብ የላቸውም። እነርሱ ጌታ ሰው ሆኖ የመጣው የአዳምንና የሔዋንን ኃጢአት (የኛን የውርስ ኃጢአት) ለማስተስረዬ ብቻ ይመስላቸዋል። ስለሆነም ይህንን ሥራ ፈጽሞ በአብ ቀኝ በመቀመጥ አሁን የአምላክነቱን ሥራ ብቻ እየሠራ ነው ብለው በመናገር በክብሩ ሆኖ የሚሠራውን የሰውነቱን ሥራ ይክዳሉ።

ለዚህ አሳባቸው ግን ድጋፍ የሚሆናቸው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማስረጃ የላቸውም፤ የክርስቶስን ስፍራ ለሌሎች ያወረሱበት የፈጠራ ድርሰታቸው ካልሆነ በቀር።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለአዳምና ለሔዋን ኃጢአት ብቻ ሳይሆን ዛሬም ስለምንሠራው ኃጢአት ሁሉ ነው የሞተው። በሌላ አነጋገር ክርስቶስ ዋጋ ያልከፈለበት ኃጢአት የለም። ስለዚህ ዛሬም በቤዛቱ መታረቂያችንና የኃጢአታችን ማስተስረያ ነው። (1ዮሐ. 1፡7፤ 2፡2፤ ቁላ. 1፡19-22)

መጽሐፍ ቅዱስ አምላካችን እግዚአብሔር በቀደሙት ዘመናት በብዙ ዓይነትና በብዙ ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት እንደተናገረና በዘመኑ መጨረሻ ግን ዓለማትን በፈጠረበት፤ ሁሉን ወራሽ ባደረገው በልጁ እንደተናገረ ይመስክራል እንጂ በልጁ ከተናገረ በኋላ ሌላ የተናገረበት መንገድ ወይም ልጁን ከላከ በኋላ የላከው ሌላ አዳኝ እንዳለ አይናገርም። (ዕብ. 1፡1-3፤ ማቴ. 21፡30-41)

በልጁ በመድኃኒታችን ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የወደደውን ሁሉ አድርጓል። ከዚህ በኋላም ሊያደርግ ያለበው አሳቡ በሰማይና በምድር ያለውን ሁሉ በክርስቶስ ለመጠቅለል ነው። (ኤፌ. 1፡9-10)

ይህን ባለመረዳት ሰው የሆነበትን ዓላማ ዘንግተው ስለቀድሞው ኃጢአታችን ከሞተልን በኋላ አሁን ለምንሠራው ኃጢአት በክርስቶስ ሳይሆን በሌሎች ነው የምንታረቀው ብለው ሌላ ዐዲስ መሠረት መሥርተዋል። ነገር ግን ከተመሠረተው በቀር ማንም ሌላ መሠረት ሊመሠርት አይችልም፤ እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (1ኛ ቆሮ. 3፡11)

እነዚህ ወገኖች የተሳሳተ አመለካከታቸውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ለማስመሰል የእግዚአብሔርን ቃል ላልተነገረበትና ላልተጻፈበት ዓላማ እንዳሻቸው ይጠቅሳሉ። የተመሠረተውን አፍርሰው እነርሱ ላኖሩዋቸው ዐዳዲስ መሠረቶች ድጋፍ እንዲሆኑላቸው ከሚጠቅሱላቸው መካከል፡- "የሆነው ሁሉ በክርስቶስ ከራሱ ጋር ካስታረቀን የማስታረቅም አገልግሎት ከሰጠን ከእግዚአብሔር ነው። . . . በእኛም የማስታረቅ ቃል አኖረ" የሚለው ይገኝበታል። (2ኛ ቆሮ. 5፡18 - 19) ከዚህ ቃል የምንረዳው ሐዋርያት ወንጌልን በመስበካቸው ምክንያት ስለተከናወነውና ዛሬም በሕይወተ ሥጋ ባሉት ሐዋርያትና ሰባኪያነ ወንጌል እየተከናወነ ስላለው የሰውና የእግዚአብሔር ዕርቅ ነው። ሐዋርያቱ እግዚአብሔር በእነርሱ ላይ ባኖረው የማስታረቅ ቃል ለሰው ወንጌልን በመስበክ በኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት አምኖ ንስሐ በመግባት በክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር እንዲታረቅ የሚያደርጉት ይህ የማስታረቅ አገልግሎት ትርጉሙ ይኸው ብቻ ነው።

በዚህ ምዕራፍ ቁ. 20 ላይ "እግዚአብሔር በእኛ እንደሚማለድ" የሚለውን "በእኛ እንደሚማለድ" በሚለው በመተካት የእግዚአብሔርን አሳብ ወደ ራሳቸው ፍላጎት ለማምጣት ጥረት ያደርጋሉ። በዚህ ሁኔታ የቱንም ያህል ጥረት ቢደረግ የመልእክቱን ትክክለኛ አሳብ ማዛባት አይቻልም። ይህ ክፍል ቅዱሳን ወደ እግዚአብሔር ስለሚያቀርቡት የምልጃ ጸሎት አለመናገሩን በግልጽ የምንረዳው "ከእግዚአብሔር ጋር ታረቁ ብለን ስለክርስቶስ እንለምናለን" በሚለው ቃል ነው። ይህ ልመና የቀረበው ለእግዚአብሔር ሳይሆን ከእግዚአብሔር ጋር በክርስቶስ መታረቅ ለሚገባቸው ኃጢአተኞች ነው። (የሐዋ. ሥራ 13፡46)

ይህን የማስታረቅ አገልግሎት በሚመለከት ብዙ ማስረጃዎችን ማቅረብ ይቻላል። ለምሳሌ ያህል ግን ቅዱሳን ሐዋርያት ጳውሎስና ሲላስ ለወገኔ ቤቱ ጠባቂ ያደረጉትን እንመልከት፤ ሐዋርያቱ ታስረው በመንፈቀ ሌሊት በዜማ እግዚአብሔርን እያመሰገኑ ሲጸልዩ በተደረገው ተአምራት ተደንቆ " ጌቶች ሆይ! እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?" የሚል ጥያቄ ባቀረበላቸው ጊዜ በውስጣቸው በተቀመጠው የማስታረቅ ቃል "በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን አንተና ቤተሰዎችህም ትድናላችሁ" በማለት ከእግዚአብሔር ጋር በክርስቶስ በማመን በኩል እንዲታረቁና ዘላለማዊ ድኅነትን እንዲያገኝ አደረጉት። (የሐዋ. ሥራ 16፡ 25 - 34) የዕርቅ ውጤት ደስታ ነውና ከእግዚአብሔር ጋር በመታረቁ ምክንያት ከመላው ቤተሰቡ ጋር

ተደሰተ። በሰማይም ይህ ደስታ እንደሚደረግ እሙን ነው። (ሉቃ. 15፥ 10)

አንባቢ ሆይ! በክርስቶስ ከእግዚአብሔር ጋር ከታረቅንና ከዳንን በኋላ ኃጢአት ሠርተን ብንገኝ ስለኃጢአታችን ከክርስቶስ በቀር ወደ እግዚአብሔር የምንቀርብበት መንገድም ሆነ የሚቀርብልን መሥዋዕት አለመኖሩን አስተውል! (ዕብ. 10፥ 26) ብዙዎች ይህንን እውነት የማይቀበሉት የክርስቶስ አምላክነት የሚዋረድ ስለሚመስላቸው ነው። እነርሱ እንደሚያስቡት በዚህ ምክንያት የክርስቶስ አምላክነት አይዋረድም። ይልቁንም ሰው መሆኑ ይገለጣል። እርሱ ለዘላለም ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው። በክርስቶስ ፍጹም ሰው መሆን ቀድሞ የተከናወነውንና ዛሬም እስከ መጨረሻው የሚከናወነውን ቀጥሎ እንመለከታለን።

ኢየሱስ ክርስቶስ የዐዲስ ኪዳን ሊቀ ካህናት

እግዚአብሔር በቅዱስ ቃሉ ውስጥ እንደገለጸው ለዐዲስ ኪዳን ጥላና ምሳሌ ሆኖ በብሉይ ኪዳን ዘመን ሕዝቡን ሲያስተዳድርና ሲመራ የኖረው በሕዝቡና በእርሱ መካከል መካከለኛ አድርጎ ባቆማቸው ተቀብተው በተሾሙ ካህናት፣ ነቢያትና ነገሥታት አማካኝነት ነበር።

በዐዲስ ኪዳን ግን ለተለያዩ ነገዶችና ግለሰቦች ተሰጥተው የነበሩትን እነዚህን ሦስቱን ሹመቶች ሊቀካህንነትን፣ ነቢይነትንና ንጉሥነትን ሰው ሆኖ የተገለጸው አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጠቅልሎ ይዟቸዋል።

"ክርስቶስ" የሚለው የግሪክ ቃል የጌታችን የሹመት ስሙ ነው። ትርጉሙም በዕብራይስጥ መሲሕ በአማርኛ የተቀባ፣ ቅቡዕ እንደ አሮንና እንደ ዳዊት ተመርጦ የተሾመና የነገሠ ማለት ሲሆን መቀባትም ለሦስቱ ሹመት ነው። ካህን ነቢይና ንጉሥ ለመሆን። (ኪዳን ወልድ ክፍሌ መዝገበ ቃላት ገጽ 549-550)

አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ በፍጹም ሰውነቱ ካህንነትን ነቢይነትንና ንጉሥነትን ገንዘብ ማድረጉን ሊቃውንተ አርቶዶክስ ተዋሕዶ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት አድርገው አስተምረዋል።

አባ መልክ ጼዴቅ በ1984 ዓ.ም. ባሳተሙት "ትምህርተ ክርስትና" 2ኛ መጽሐፍ ላይ ያሰፈሩትን እንመልከት፡- "ሦስቱ የድኅነት መሣሪያዎች በሦስቱ መዓርጋት የተፈጸሙትን የድኅነት ሥራዎች የሚገልጡ ናቸው። ሦስቱ መዓርጋት የተባሉትም ነቢይነት፣ ሊቀ ካህንነትና ንጉሥነት ናቸው። እነዚህንም ሦስቱን የማዕድን ስሞች ክርስቶስ የማዳን ሥራውን የፈጸመባቸው ስለሆኑ የእርሱ መጠሪያ ስሞች ሆነዋል።

የክርስቶስ የነቢይነቱ መዓርግ ዘሮ ማስተማሩን ሕዝቡን ለድኅነት ማዘጋጀቱን ያመለክታል። ስለዚህም ራሱ "ኖሁ ነበርግ ኢየሩሳሌም ወይእኅዘዎ ለወልደ ዕንሰ እመሕያው" እያለ ትንቢት ተናግሯል (ማቴ. 20÷18)

ኢየሱስ ነቢይነት ገንዘቡ እንደሆነ ነቢይም እንደሚባል "ኢይደልዎ ለነቢይ መዊት በአፍክ ዘእንበለ በኢየሩሳሌም" ሲል ራሱ ተናግሯል። (ሉቃ. 13÷33)

ሊቀ ካህንነቱ ደግሞ በሥራ ተገልጧል ማለት ክርስቶስ ዐቢይ ሊቀ ካህናት ሆኖ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ለአባቱ አቅርቧል። ሊቀ ካህናታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ባቀረበልን መሥዋዕት ድነናል። እርሱ ቤዛሆኖ ተለውጦ አድኖናል።

ንጉሠ ነገሥተነቱም ክርስቶስ ማለት የተቀባ፣ የከበረ፣ የነገሠ ማለት እንደመሆኑ የጠፋውን ልጅነት መለሰ፣ ፍዳን ደመሰሰ፣ ምርኮን መለሰ። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስ ብለን ጌታችንን ስንጠራው የዳንን ወገኖች መድኅንም ያለን ሕዝቦች ነን። ስለዚህ ኢየሱስ →ክርስቶስ እንደሆነ አምነን እንቀበላለን" (ገጽ 36-37 እንዲሁም የቤ/ክ ታሪክ በዓለም መድረክ ከአባ ሳርጎርዮስ ገጽ 51)

ከላይ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት ያደረገውን የአባቶችን ምስክርነት እንደተመለከተነው ካህንነት፣ ነቢይነትና ንጉሥነት የክርስቶስ ገንዘቦቹ ናቸው። እኛንም ያዳኝና ለዘላለምም የሚያድነን በነዚህ በሦስቱ ሹመቶቹ አማካይነት ነው። በዚህ ክፍል ግን ስፍራ ሰጥተን በስፋት የምንመለከተው ሊቀ ካህንነቱን ነው።

ሊቁ ቂርሎስ (በሃይማኖት አበው ም. 81 ክፍል 52 ቁ.8 ላይ) እንደመሰከረው አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም ሰው በመሆኑ፡- ብእሲ፣ መሲሕ፣ ኢየሱስ፣ ታቦት፣ እስታራቂ፣ ለሙታን በኩር፣ ከሙታን ወገን ለሚነሣም በኩር የቤተ ክርስቲያን (የምእመናን) ራስ ተብሏል። በነዚህ ስሞችም ይጠራል።

እርሱ ፍጹም አምላክ ብቻ ሳይሆን ፍጹም ሰውም ነውና ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እኛን ቢመስልም (ዕብ. 4÷15) የአምላክነቱ ክብር ለቅጽበት እንኳ አልተቀነሰም። ክቡር አምላክ ሲሆን በፈቃዱ ራሱን ስለእኛ ዝቅ አደረገ እንጂ በተዋሕዶ ምስጢር አንድ የሆነው እርሱ የአምላክነቱንም የሰውነቱንም ሥራ ሠርቷል። ይሠራልም። ለምሳሌ መሞት ለአምላክ የማይስማማ ባሕርይ ነው። ከሙታን ተለይቶ መነሣትም አምላክ ካላስቻለ በቀር ለሰው አይቻለውም። ነገር ግን ክርስቶስ አምላክም ሰውም በመሆኑ በሰውነቱ ሞቶ በአምላክነቱ ኃይል ተነሣ። (1ጴጥ. 3÷18)

"አንስ አለምን ከመ ውእቱ ሞተ በሥጋ ወሐይወ በኃይለ እግዚአብሔር" "እኔ በሥጋ እንደሞተ በእግዚአብሔርነቱ ኃይልም እንደተነሣ አምናለሁ" እንዳለ ቁርሎስ (ሃይ አበ ም 80 ቁ. 9)

እንደዚሁም በአምላክነቱ ኃጢአትን ሁሉ የሚያስተሰርይ ሊሆን ሰው በመሆኑ ደግሞ የዐዲስ ኪዳን አስታራቂ ሆኗል።

"ወውእቱ መዋዴ ኩሉ ኃጢአት በመለኮቱ ኮነ ሊቀ ካህናት በትስብእቱ" "በመለኮቱም ኃጢአትን ሁሉ የሚያጠፋ እርሱ ሰው በመሆኑ አስታራቂ ሆነን" (ሃይ. አበ ምዕ. 79 ክፍ. 50 ቁ. 68)

በፍጹም ሰውነቱ የክርስቶስ የአስታራቂነቱ ግብር የተገለጸው በሊቀ ካህንነቱ ነው። የሊቀ ካህንነቱን ነገር በመጽሐፍ ቅዱስ በስፋት ተጽፎ የምናገኘው በዐዲስ ኪዳን ክፍል በተለይ በዕብራውያን መልእክት ውስጥ ነው።

መልእክቱ በመጀመሪያ የተጻፈላቸው ዕብራውያን በሥጋ የአብርሃም ዘሮች የሆኑ፤ ከሁሉ አስቀድሞ ልጅነትና ክብር፤ ኪዳንም፤ ሕግም የተሰጣቸው የምድራዊ መቅደስ ሥርዓት የነበራቸው፤ በኢየሱስ ክርስቶስ መምጣት የሚፈጸመውንና ለአብርሃም የተሰጠውን የተስፋ ቃል የተቀበሉ ነበሩ። (ሮሜ. 9፡4-5)

ለዕብራውያን ተሰጥተው የነበሩት እነዚህ ሁሉ ነገሮች ለሚመጣው ዐዲስ ነገር ጥላና ምሳሌ ነበሩ። (ዕብ. 10፡1፤ 9፡9-10፤ ቁላ. 2፡17)

አሁን በዐዲስ ኪዳን በተስፋ ሲጠበቅ የቆየው የጥላው አካል ስለተገለጠ ብሉይ ኪዳን የአገልግሎት ዘመኑን ፈጽሞ ለተተኪውና እስከመጨረሻ ለሚጸናው ለዐዲስ ኪዳን አገልግሎት ስፍራውን ለቅቋል። (ዕብ. 8፡1-13፤ 9፡1-10፤ 2ቆሮ. 3፡7-18)

የዕብራውያን መልእክት ጥላውን ከአካሉ፤ ምሳሌውን ከአማናዊው ነገር ጋር በማነጻጸር የተሻለውና ወደ እግዚአብሔር የምንቀርብበትን ዐዲስ መንገድ ይጠቁመናል። መልእክቱ ለዕብራውያን ብቻ ሳይሆን ለሁሉም ነውና ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን በየድርሳናቸው ውስጥ ከሐዋርያት እንደተቀበሉት የክርስቶስን ሊቀ ካህናትነት

ጽፈውልን ዐልፈዋል። ይሁን እንጂ የመዳናችን ዋስትና የቆመበት የክርስቶስ ሊቀ ካህናትነት ትምህርት ከመቃብር በታች ውሎ ብዙ ነገር ከተጫነበት ዘመናት ተቆጥረዋል።

ከውድቀት በኋላ ምንጊዜም ቢሆን ያለመካከለኛ በራሱ ብቻ ወደ እግዚአብሔር መቅረብ የማይሆንለት የሰው ልጅ የመቅረቢያው መንገድ ስለጠፋበት ሌላ መንገድ ለመፈለግ ተገድዷል።

በጉዞው መጨረሻ ሊገጥመው የሚችለውን ለማያውቅ የሰው ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ ሊቀ ካህንነት በኩል ሳይሆን በሌላ ወደ አብ እደርስበታለሁ ብሎ ባለሰው መንገድ ሁሉ ላይ መጓዙ ለጊዜው ዝም ብሎ ከመቆምና ግራ ከመጋባት አማራጭ መስሎ ቢታየውም እግዚአብሔር ያላዘጋጀው መንገድ ወደ እግዚአብሔር የማያደርስ መሆኑ ግን በእጅጉ ያሳዝናል። (ዮሐ. 14፡6፤ ዕብ. 10፡19-20)

ከብሉይ ኪዳን አገልግሎት እንደምንረዳው የካህን አገልግሎት በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ሆኖ ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር ማስታረቅ ሲሆን ካህኑ የማስታረቁን አገልግሎት የሚፈጽመው ለኃጢአተኛው ሰው መስዋዕት በማቅረብና በመጸለይ ነው (ዘሌዋ. 4፡1-35)

ክርስቶስ ካህን ሆኖ ለኃጢአት ሁሉ የሚበቃውን መስዋዕት ራሱን በማቅረቡ የአሮጌን ክህነት አስቀርቷል። (ዕብ. 7፡11-28) የክህነቱን ሥራ የፈጸመው በምድራዊ ሳይሆን በሰማያዊ መቅደስ፤ በእንስሳት ደም ሳይሆን በራሱ ደም ነው። (ዕብ. 9፡11)

ክርስቶስ ራሱን የተወደደ መስዋዕት አድርጎ ከማቅረቡ ባሻገርም በሊቀ ካህንነቱ ጸሎትንና ምልጃን አቅርቧል። ይህም የሆነው፡-

1. በመስቀል ላይ ተስቅሎ ከመሞቱ በፊት በነበረው ጊዜ (ዮሐ. 17፤ ሉቃ. 22፡31-32)

"እንቃዕደወ ሰማየ ጎበ አቡሁ ወአስተምሐረ ወላዲሁ ወአማኅጸነ አርዳኢሁ ከመ ይዕቀቦሙ እምኩሉ እኩይ"

ትርጓሜ፡- "ወደ ሰማይ ወደ አባቱ ቀና ብሎ አየ፤ ወላጅ አባቱንም ማለደ፤ ደቀ መዛሙርቱንም ከክፉው ሁሉ ይጠብቃቸው ዘንድ አደራ አስጠበቀ" (ቅዱ. ማር. ቁ 113)

2. በመስቀል ላይ ተሰቅሎ ሳለ (ኢ.ሳ. 53÷12፤ ሉቃ. 23÷34፤ ዕብ. 5÷7)

"ወሰክሎ ለአብ ያገልፍ እምነን መዓተ ዘረከበን እምቅድም ከመ ዘለሊሁ ይታልቀ ስእሰተ ሎቱ እስመ ውእቱ ነሥኦ አምሳሊን ከመ ይስክሎ ለአብ በእንቲአን ከመ ምዕረ ዳግመ ይዝክረን ወኢይኅድገን እምኔሁ"

ትርጓሜ:- "እርሱ ለራሱ ልመናን የሚሻ መስሎ ከጥንት ጀምሮ ያገኘንን ፍጻሜ ከእኛ ያርቅ ዘንድ አብን ማለደው። እንደገና ደግሞ እንዲያስበን ከእርሱም እንዳይለየን ስለእኛ አብን ይማልደው ዘንድ ባሕርያችንን ነሥቷልና" (ሃይ. አብ ም. 79 ክፍል 50 ቁ. 38)

3. ከትንሣኤውና ከዕርጉ በኋላ (ሮሜ 8÷34፤ ዕብ. 7÷25፤ 1ዮሐ. 2÷1)

"ይቤሎሙ ኢየሱስ ለአርዳኢሁ አዐርግ ኀበ አቡየ ወእስእሎ በእንቲአክሙ" "ኢየሱስ ደቀመዛሙርቱን ወደ አባቴ ዐርጋለሁ ስለእናንተም እለምነዋለሁ አላቸው።" (ዮሐ. 17፡1፡291 3ኛው ዓምድ ላይ)

"ይቤሎሙ ኢየሱስ ለአርዳኢሁ አዐርግ ሰማየ ኀበ አቡየ ኀበ እስእል ምሕረተ በእንተ እሊአየ" "ኢየሱስ ደቀመዛሙርቱን የኔ ስለሆኑት ምሕረትን ወደምለምንበት ወደ አባቴ ወደ ሰማይ ዐርጋለሁ አላቸው" (የሠኔ ሚካኤል ዚቅ (ዓራራይ))

"ወልድ ሆይ እንደታመመ ሰው አስምተህ ተናገር። ኤልማስ ላማ ሰበቅታኒ በል። በአፋቸውም ውስጥ ሳለ አባ አባቴም ሆይ፤ ሥጋዬን የበሉትን ደሜን የጠጡትን ማራቸው ይቅር በላቸው በል" (ቅዱ አትናቴዎስ ቁ. 144)

ቀደምት አባቶቻችን በዚህ መልክ የክርስቶስን ዘላለማዊ ሊቀ ካህንነት ቢመሰክሩም በኋላ የተነሡት አንዳንዶቹ ግን አስተባብለውታል። ደግሞም የጌታ ሊቀ ካህንነት ያለፈ ድርጊት ብቻ እንጂ ቀጣይነት እንዳለው አይናገሩም። ይህም ዘላለማዊ ሊቀ ካህንነቱን የሚቃወም አመለካከት ነው። (ዕብ. 5÷7) ይህን እውነት ለማጣመም

የተጠቀሙበት ዘዴ የተለያየ ሲሆን ዋናው ግን የግእዝ መጻሕፍትን ሲተረጉሙ ለንባቡ የማይስማማ ትርጉም በመስጠት እንደሆነ ተደርሶበታል። ለምሳሌ ያህልም በሃይማኖት አበው ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅ የተናገረውንና በግእዙ "እስመ ውእቱ ይተነብል በእንቲአነ" "እርሱ ስለእኛ ይማልድልናል።" የሚለውን በቀጣይ ድርጊት የተገለጸውን ገጽ ንባብ ያለ አንቀጽ በኃላፊ ድርጊት "ማልድልናል" ብለው ተረጉመውታል። (ሃይ. አበ. ም. 63 ክፍል 2 ቁ. 26)

በሮሜ 8፡34 የግእዙ ዐዲስ ኪዳን "ወይትዋቀሥ በእንቲአነ" "ስለእኛ ይከራከራል" የሚለውን ያለፍቺው "ስለእኛ ይፈርዳል" ብለው ተርጉመውታል። "ተዋቀሠ" ስለሚለው ግስ የኪዳን ወልድ ክፍሌ መዝገበ ቃላት የሚሰጠው ፍቺ "በቁሙ (ተዋቀሠ) ተሟገተ፤ ተከራከረ" የሚል ነው እንጂ ፈረደ አይልም። (ገጽ 401) ስለጌታ ፈራጅነት በሌላው ስፍራ ሲናገር የግእዙ ዐዲስ ኪዳን የሚጠቀመው ግስ "ኩነነ" የሚለውን ነው። (ዮሐ. 5፡27 ግእዙን ተመልከት)

መቼም ለጥቂት ጊዜ ካልሆነ በቀር ሁልጊዜ መዋሸት አይቻልም። አሁን አሁን ከየአቅጣጫው ጫናው እየበዛና እውነቱ እየተገለጠ ሲመጣ ሮሜ 8፡34ን በፊት "ይፈርዳል" እያሉ የተረገሙ ሁሉ "ይከራከራል" ወደሚለው ሐቅ እየመጡ ነው። ለዚህ አለቃ አያሌው ታምሩ ተጠቃሽ ናቸው። በቅርቡ ባላተሙት መጽሐፍ እንዲህ ብለዋል፡- "እንግዲህ ቅ/ጳውሎስ "ለእመ ለሊሁ ያጸድቅ መኑ ዘይኳንን ክርስቶስ ኢየሱስ ዘሞተ ወተንሥአ እምወታን ወሀሱ ይነብር በየማነ እግዚአብሔር ወይትዋቀሥ በእንቲአነ" "እርሱ ቢያጸድቅ የሚኮንን ማነው? ሞቶ የተነሣ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው በአብ ቀኝ ተቀምጦአል ስለኛ ይከራከራል" (ሮሜ 8፡34) (ምልጃ ዕርቅና ሰላም 1992 ዓ.ም ገጽ 27)

በ1ኛ ዮሐ. 2፡1 ላይ "ወእመኒ በ ዘአበሰ ጳራቅሊጦስ ብነ ንበ አብ ኢየሱስ ክርስቶስ" ይህም ማለት "የበደለ ሰው ቢኖር ከአብ ዘንድ ኢየሱስ ክርስቶስ ጠበቃ አለን" ማለት ነው። ነገር ግን የግእዙ "ጳራቅሊጦስ ብነ" ያለውን በአማርኛ ዐዲስ ኪዳን ትርጉማቸው ላይ "ጳራቅሊጦስ አለን" በማለት የክርስቶስን ጠበቃነት ለማስካድ ተሞክሯል። የኪዳነ ወልድ ክፍሌ መዝገበ ቃላት "ጳራቅሊጦስ" የሚለው ቃል በግሪኩ (ፓራክሊቶስ) እንደሆነና ትርጉሙም፡- አማላጅ፤ አስታራቂ፤ አፍ፤ ጠበቃ . . . እንደሆነ ይናገራል። (ገጽ 907) የግእዙ ዐዲስ ኪዳን የግሪኩን ቃል ወደ ግእዝ ሳይተረጎም እንዳለ ነው

የተጠቀመበት አማርኛው ዐዲስ ኪዳን ግን በመተርጎም "ጠበቃ" ብሎት እናነባለን።

ለአብነት ያህል እነዚህ ብቻ ተጠቀሱ እንጂ በዚህ መንገድ ትርጉማቸው የተለወጠ ብዙ ናቸው። የትርጉም ለውጥ ከተደረገ በኋላ ደግሞ የአስተምህሮቱ ይዘት መለወጡ አይቀርምና ቀጣይነት ያለውን የሊቀ ካህንነቱን አገልግሎት ጠቅሰው ገለጸ ሲሰጡ "የዕለተ ዐርቡን ይዞ ይከራከራል፤ ይለምናል አለ እንጂ አሁን የባሕርይ አምላክ ነው" ይላሉ።

ከዚህ ዐልፈው ደግሞ ሁሉም የማያስኬዳቸው ሆኖ በጥያቄ አጣብቂኝ ውስጥ ሲገቡ "እርሱ ራሱ እግዚአብሔር ነው፤ ታዲያ ወደ ማነው የሚማልደው?" የሚል ከተጠያቂነት የማያድን ጥያቄ ያነሣሉ። ጥያቄያቸው የሥላሴን ትምህርት ገደል ይጨምራል። በአውጣኬ የትምህርት ስልት ሥጋን በመለኮት እንዲዋጥም ያደርጋል። ይህ እንዳይሆን እግዚአብሔር ሦስትነት ያለው አንድ አምላክ ነው። ሦስትነቱ በአንድነቱ ተጠቅልሎ አንድ አካል አይሆንም፤ አንድነቱም በሦስትነቱ ተከፋፍሎ ሦስት አማልክት አይሆንም። በተጨማሪም ክርስቶስ ለዘለዓለም ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው።

መቼም ቢሆን ይህን ኑፋቂ የሚያስተምሩት ወገኖች ክርስቶስ በሥጋው እስከ መስቀል ሞት መማለዱን አይክዱም ተብሎ ይታመናል። እስኪ ይጠየቁና ጌታ ከመሞቱና ከመነሣቱ በፊት የማለደው አምላክነት ስለጎደለው ነውን? እንዲህ ማለብ ትልቅ ክህደት። ስለዚህ "እርሱ ራሱ እግዚአብሔር ነው ወደማነው የሚማልደው? ለሚለው ተጠያቂ ጥያቄአቸው ዐጭሩ መልስ ቀድሞ ወደ ማለደበት" የሚል ይሆናል።

ከላይ እንዳየነው በአንድ ወገን ሦስትነቱን በመጠቅለል ሲጠይቁ በሌላ ወገን ደግሞ አንድነቱን በመከፋፈል "አብ እንደማለደ በኤር. 7፡25 ወልድ እንደሚማልድ በሮሜ 8፡34፤ መንፈስ ቅዱስም እንደሚማልድ በሮሜ 8፡27 ይናገራልና ሦስቱም ወደማነው የሚማልዱት?" በማለት የተለያዩ መልእክት ባላቸው ጥያቄዎች ለማደነጋገር ይሞክራሉ። የሦስቱንም ጥቅሶች መልእክት ለመረዳት በየክፍል በየክፍላቸው ማጤን ያስፈልጋል።

ስለአብ የሚጠቅሱትና "አባቶቻችሁ ከግብጽ ምድር ከወጡበት ቀን ጀምሮ እስክዛሬ ድረስ በየዕለቱ እየማለድሁ ባሪያዎቼን ነቢያትን

ሁሉ ልኬባችሁ ነበር" ተብሎ የተጻፈው ሕዝብ እስራኤልን ከግብጽ ምድር ከወጡበት ቀን ጀምሮ እያከታተለ በላካቸው ነቢያት አማካይነት ወደ እርሱ እንዲመጡ በየጊዜው የጠራቸው መሆኑን ይገልጻል። ዛሬም በዐዲስ ኪዳን በሐዋርያትና በሌሎቹም አገልጋዮች እየማለደ ድኅነት የሚገባቸውን ሁሉ እንደሚጠራ ማለት ነው። (2ቆሮ. 5÷20)

በጥሪው የተገኘው ውጤት "ነገር ግን አንገታቸውን አደነደኑ እንጂ አልሰሙኝም ጆሮአቸውንም አላዘነበሉም። አባቶቻቸውም ካደረጉት ይልቅ የባሰ አደረጉ" (ኤር. 7÷26) የሚል ሲሆን "በየዕለቱ እየማለድሁ" ለሚለው ቃል ሙሉ ትርጉም ይሰጣል። እግዚአብሔር በነቢያቱ ኑ! ብሎ የለመናቸውና እንቢተኛ የሆኑት እነርሱ ናቸው ማለት ነው እንጂ አብ ወደ ሌላ አምላክ ማለደ አያሰኝም።

ስለመንፈስ ቅዱስ በሮሜ 8÷26-27 "እንዲሁም ደግሞ መንፈስ ድካማችንን ያግዛል እንዴት እንድንጸልይ እንደሚገባን አናውቅምና ነገር ግን መንፈስ ራሱ በማይነገር መቃተት ይማልድልናል። ልብንም የሚመረምረው የመንፈስ አሳብ ምን እንደሆነ ያውቃል፤ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ስለቅዱሳን ይማልዳልና" የተባለው በጸሎታቸው ጊዜ ክርስቶስን በማመን ቅዱሳን የሆኑትን ሁሉ መንፈስ ቅዱስ እንደሚረዳቸውና በድካማቸው እንደሚያግዛቸው ያመለክታል። ቅዱሳን በመንፈስ ሆነው ሲጸልዩ መንፈስ ቅዱስ በውስጣቸው ሆኖ መንፈሳዊ ነገርን ማለትም ምስጋናን፣ ስለሌሎች ምልጃን፣ ልመናን እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ከመስጠት ጀምሮ ኃጢአታቸውንም እያሳለበ እንዲናዘዙበትና ከዲያብሎስ ክስ ነጻ እስከማድረግ ድረስ የሚያደርግላቸው እገዛ ነው እንደ ምልጃ የተቆጠረው።

በተጨማሪም መንፈስ ቅዱስ በምእመናን ልብ ውስጥ ለውጥንና መታደስን ያመጣል። (ሮሜ 8÷9፤ ቲቶ 3÷5-7) ለአማኙ የእግዚአብሔር ልጅነቱን እየመሰከረ ወራሽነቱን ያረጋግጣል። (ሮሜ 8÷16፤ 2ቆሮ. 1÷22፤ ገላ. 4÷6፤ ኤፌ. 1÷13-14) መንፈስ ቅዱስ የወረደው ምእመናንን በዚህ መንገድ ለመረዳትና እውነት ወደሆነው ሁሉ ለመምራት ነውና። (ዮሐ. 16÷13)

ወደ ክርስቶስ ሊቀ ካህንነት ጉዳይ ስንመለስ በተሳሳተ የአተረጓጎም ስልታቸው ንጹሐን የትምህርት ምንጭ እያደፈራረሱና የድኅነታችንን አድራሻ እያጠፉ ሰውና እግዚአብሔርን ለማለያየት

ጥረት ቢያደርጉም አባቶች በግእዙ ቋንቋ ያስፈሩት ጽሑፋቸው ግን እንደፈለጉ የሚያስፈነጭ አይደለም።

ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅ የዕብራውያንን መልእክት በተረጎመበት 13ኛ ደርሳኑ ቁ 156 ላይ "ወጊዜ ፈቀደ ይተነብል ሎሙ አኮ በዝንቱ ጊዜ ባሕቲቱ አላ በእንተ ዘትመጽእ ሕይወት ዘለዓለም"

ትርጓሜ:- "በወደደ ጊዜ ይለምንላቸዋል በዚህ ጊዜ (በዕለተ ዐርብ) ብቻም አይደለም። ከዚያም በኋላ ባለው ጊዜ ለዘላለም ነው እንጂ" በማለት የካቡትን የስሕተት ካብ በትክክለኛ ትምህርቱ ይንጻል።

ትክክለኛውን አስተምህሮ እየበረዙ እየከለሱ ያሉት ወገኖች አምላክነቱ እንዳይዋረድ ሠግተው ከሆነ ቀድሞም ቢሆን ይህ የሊቀ ካህንነቱ አገልግሎት የተከናወነው በሰውነቱ ነው። ስለሆነም በዚህ ምክንያት አምላክነቱ እንዳልተዋረደ ሁሉ አሁንም የሚሆነው ይኸው ነውና አይሥጉ እንላለን።

ለዚህ የክበረ እውነት ጠንቃቆች የነበሩት አባቶቻችን (2ጴጥ. 1፡19) ክርስቶስ በሊቀ ካህንነቱ "ስለኛ ይማልድልናል" ካሉ በኋላ "ወኢተናገረ በዝዩ በእንተ ህላዌ መለኮት አላ ተናገረ በእንተ ሥርዓተ ትስብእቱ እስመ ትስብእቱ ግቡር ውእቱ"

ትርጓሜ:- "በዚህ አንቀጽ ስለ ባሕርዩ መለኮት አልተናገረም አምላክ ሰው ስለመሆኑ ሥርዓት ተናገረ እንጂ ሥጋ ፍጡር ነውና" (ሃይ. አበ. ምዕራፍ 63 ክፍል 2 ቁ.28)

እንዲሁም ቁርሱስ:- "ይህ ነገር ፍጡር የሚል እንደሚመስል ነገሩ ግልጽ ነው። ይህም ሰው ስለመሆኑ እንጂ ለሌላ አልተነገረም። እሱ የባሕርይ አምላክ ሲሆን ሰው በመሆኑ ከአብ ክብርን ይቀበላል።" (ሃይ. አበ ም. 79 ክፍል 50 ቁ 74)

እዚህ ላይ ማስተዋል ያለብን አንድ ነገር አለ፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ሁላችን በመሞቱ አንድና ሕያው መሥዋዕት አድርጎ ራሱን አንድ ጊዜ ለዘላለም አቅርቧል። በተጨማሪም "በእኔ ስለሚያምኑ ደግሞ እንጂ ስለእነዚህ ብቻ አልለምንም" (ዮሐ. 17፡21) በማለቱ ስለሁላችን አንድ ጊዜ ምልጃን አቅርቧል። ይህን ሁሉ ፈጽሞ በአብ ቀኝ

ከተቀመጠ በኋላ ዛሬም እንደቀድሞው በመውደቅ፤ በመነሣት፤ ከዳኛ ፊት እንደሚከራከር ጠበቃ በአብ ፊት ስለኛ ይከራከራል ወይም አብን ስለኛ ዘወትር ይለምነዋል ማለት አይደለም። በቀደመው ጸሎቱና መሥዋዕቱ ለዘወትር አስታራቂያችን ነው እንጂ።

ክርስቶስ ከትንሣኤው አስቀድሞ በነበረበት የውርደትና የዝቅተኝነት ሁኔታ አሁን አይታይም። አሁን ያለው ፍጹም አምላክና ፍጹም ሰው ሆኖ በታላቅ ክብር ውስጥ ነው። (2ኛ ቆሮ. 5÷16፤ ፊልጵ. 2÷9-11፤ ዕብ. 2÷9)

ነገር ግን በቀደመው አገልግሎቱ ዛሬም አስታራቂያችን እሱ ብቻ በመሆኑ በስሙ ስንጸልይና ስንለምን የቀድሞው ጸሎቱና መሥዋዕቱ ስለእኛ ጽድቅ ሆኖ በእግዚአብሔር ፊት ይታይልንና (ይቆጠርልንና) ተቀባይነት እናገኛለን። ሐዋርያው እንደመሰከረ ቤዛነቱን ተረድተው በስሙ አምነው በእርሱ በኩል ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ሁሉ ለማዳን የዘላለም ምክንያተ ድኒን ሆኖ በሰማያዊቱ መቅደስ እነሆ አለ። በእርሱ መካከለኛነት በኩል ለሚመጡትም ጽድቃቸው ሆኖ በእግዚአብሔር ፊት ስለእነርሱ ይታይላቸዋል። እርሱ የዐዲስ ኪዳን ዋስ ነውና። (ዕብ. 5÷9-10፤ 7÷25፤ 9÷24፤ 7÷22)

ዛሬ በእግዚአብሔር ፊት ጽድቅ ሆኖ ያለጋጢአት የሚታየው በመስቀል ላይ ሥራው ጠላቶች የሆኑትንና በእርሱ አምነው በአስታራቂነቱ በኩል የመጡትን ከእግዚአብሔር ጋር ለማስታረቅ መሆኑን ቂርሎስ እንዲህ ሲል ይገልጠዋል፡-

"ዛሬስ በምን ሁኔታ በእግዚአብሔር ፊት ተገለጠ (ታየ)? አምላክ የሆነ ቃል እንደኛ ሰው ሆኖ በዐዲስ ሥራ ታየ። ዛሬ ስለኛ በእግዚአብሔር ፊት በእኛ ባሕርይ በአስታራቂነት ታየ። . . . ዛሬ ስለኛ በእግዚአብሔር ፊት እንደታየ የምንናገረው ነገር ይህ ነው። በአዳም ትእዛዝ ማፍረስ ምክንያት ተዋርዶ የነበረ የሰውን ባሕርይ ገንዘብ አድርጎ በአባቱ በእግዚአብሔር ፊት ገልጦታልና በገንዘቡ ግብር በእግዚአብሔር አብ ፊት አቆመው ቀድሞ እንደነበረው አይደለም። ሰው ሆኖ ታየ እንጂ ዳግመኛ ወደ አባቱ ያስገባን ዘንድ" (ሃይ. አበ ምዕ. 79 ክፍ. 50 ቁ 72-73)

ክርስቶስ ምትክ የሌለው የዐዲስ ኪዳን ብቸኛ አስታራቂ እንዲሆን ካደረጉት ምክንያቶች አንዱና ዋነኛው ሕያውና የማይሞት መሆኑ

ነው። ሌሎቹ ቅዱሳን ሰዎችን ስንመለከት የማስታረቅ አገልግሎታቸውን የሚያከናውኑት እስኪሞቱ ድረስ ነው። ከሞቱ በኋላ ግን አይችሉም ነበር። የብሉይ ኪዳን ካህናት በቁጥር የበዙበት ምክንያትም ይኸው ነው። ካህኑ አሮን ከሞተ በኋላ ማስታረቅ ቢችል ኖሮ ሌላ ካህን ልጁ አልዓዛር መተካት አያስፈልገውም ነበር። (ዘጉ. 20÷22፤ ዕብ. 7÷23)

የማስታረቅ አገልግሎታቸው በሞት የመገደቡ ነገር ቁጥራቸውን አበራክቶታል። ሕያው ሊቀ ካህናት ክርስቶስ ግን ለዘለዓለም አይሞትምና የሚተካው አላስፈልገውም።

"ወእመስ ኢኮነ አሐደ ውእቱ እምኢኮነ ዘኢይመውት ወእልከቱስ ካህናት ኮኑ ብዙኀን፤ መዋትያን እሙንቱ ከማሁኬ ዝንቱ አሐዱ በእንተ ዘኮነ ዘኢይመውት ይቤ እስመ ይክል አድኅኖቶሙ ለዝሉፋ እለ ይቀርቡ ኀበ እግዚአብሔር እንተ መንገሌሁ እስመ ለግሙራ ሕያው ውእቱ ወይተነብል ሎሙ። ጠየቀኑ አ፤ ፍቁር ከመ ብሂሎቱ ኮነ በእንተ ሥጋዌሁ . . . እመሰኬ ካህን ውእቱ አሜሃ ይተነብል። . . . ይቤ እስመ ይክል አድኅኖቶሙ ለዝሉፋ እስመ ሕያው ውእቱ ለዓለም ወአልባ ተውላጥ እምድኅሬሁ"

ትርጓሜ፡- "እርሱ አንድ ባይሆን ኖሮ የማይሞት ባልሆነም ነበር። የአራቱ ካህናት ግን የሚሞቱ ስለሆኑ ብዙ ናቸው። እንደዚሁም ሁሉ ይህ አንድ የሆነው የማይሞት ስለሆነ ነው። ሐዋርያው በእርሱ በኩል ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ዘወትር ሊያድናቸው ይችላልና ለዘለዓለም የማይሞት ሕያው ስለሆነ፤ ስለእነርሱም ይማልድላቸዋል። ወዳጅ ሆይ፤ ይማልድላቸዋል ብሎ ያለው ሰው ስለመሆኑ እንደሆነ ተረዳህን? ሊቀ ካህናት በመሆኑ ያን ጊዜ ይማልድላቸዋል አለ . . . ለዘለዓለም ሕያው ስለሆነ ለዘወትር ያድናቸው ዘንድ ይችላልና አለ። ከእርሱ በኋላም የሚተካ የለም" (የዮሐንስ አፈወርቅ 13ኛ ድርሳን ቁ. 129-131፤ 135-136)

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሊቀ ካህንነቱ የዐዲስ ኪዳን ብቸኛና ብቁ የሆነ አስታራቂ መሆኑን ስናስብ ብቃቱ የተለካባቸውን መስፈርቶች ማስተዋል ይጠበቅብናል። እግዚአብሔር ከእኛ ከሰዎች ፈልጎ ያጣውን ነገር ያገኘው ፍጹም ሰው ከሆነው ከክርስቶስ ብቻ ነው። ይህም ተፈልጎ የታጣብን ነገር ሕግን ሁሉ መፈጸም ነው። በመሆኑም አንድስ እንኳ ጻድቅ የለም ተባለ። (ሮሜ. 3÷11-12)

እንደተጻፈው "ሕግን ሁሉ የሚጠብቅ ነገር ግን በአንዱ የሚሰናከል ማንም ቢኖር በሁሉ በደለኛ ነው።" (ያዕ. 2÷10)

ካሁን በፊት እንዳየነው የአንዳንድ ቅዱሳን ሰዎች የተወሰነው መልካም ሥራ እነርሱን አስመስግኖ ጻድቅ ቢያሰኛቸው እንኳ የጽድቅ ሥራቸው ከኃጢአት ነጻ የሆነ ነበር ለማለት አያስደፍርም። ኖላንና ሙሴን ብንወስድ እንኳ ስለእነርሱ ሲናገር የእግዚአብሔር ቃል ቅዱሳን መሆናቸውን ይመሰክራል (ዘፍ. 6÷9፤ ዘኁ. 12÷3፤ 6-8፤ ዘዳግ. 34÷10) ይህ ማለት ግን ኖላንና ሙሴ ሕግን ሁሉ ጠብቀዋል፤ ኃጢአትንም አላደረጉም ማለት እንዳልሆነ ግልጽ ነው። በጻድቅነቱ የተመከረለት ኖላ ከጥፋት ውኃ በኋላ በወይን ጠጅ ሰክሮ ይታያል። ስካር ኃጢአት ነው። (ዘፍ. 9÷21) ሙሴም በበኩሉ በቃዴስ በረሃ ለተጠማው ሕዝብ እስራኤል ውኃን ከዐለት ሲያፈልቅ እግዚአብሔርን ያለመቀደስ ኃጢአት ሠርቶ ነበር። በዚህም ምክንያት ወደ ተስፋይቱ ምድር አልገባም (ዘኁ. 20÷11-13) እንዲህ ዓይነቱ ኃጢአት ያልተለየው የሰው ጽድቅ በመርገም ደም ከተበከለ ጨርቅ ተለይቶ አይታይም። የኛ የምንለው ጽድቅ በእግዚአብሔር ፊት ምንኛ አስጸያፊ ነው! (ኢሳ. 64÷6)

ክርስቶስ ግን በሰውነቱ ኃጢአትን ባለማድረጉና ሕግን በሙሉ በመፈጸሙ የሕግ ፍጻሜ ከመሰኘቱም በላይ በሕግ ፈጻሚነቱ እግዚአብሔር ደስ ተሰኝቶበታል። (ሮሜ 10÷4፤ ማቴ. 12÷18 -21፤ 3÷15)

በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር ሊመለከተው የሚችል ፍጹምና ጻድቅ ሰው ክርስቶስ ብቻ ሆኗል። ስለዚህም እግዚአብሔር በክርስቶስ ጽድቅ ብቻ ተሸፍነው በክርስቶስ በኩል የሚመጡትን ሁሉ ይቀበላል። ያለክርስቶስ ሰው በራሱ ነገር ወደ እግዚአብሔር ሊቀርብ ፈጽሞ አይችልም። (ሮሜ. 3÷21-24፤ ኤፌ. 2÷13፤ 18፤ ገላ. 2÷15-16)

እኛ በእርሱ በኩል ወደ እግዚአብሔር እንድንቀርብ ቤዛችን ኢየሱስ ክርስቶስ የኛን ኃጢአት በሥጋው ተሸክሞ በመስቀል ዕዳችንን ለመክፈል ኃጢአተኛ ሳይሆን ኃጢአት ሆኖ ነበር። (2ቆሮ. 5 ÷21)

ኃጢአትን ማየት ለጻድቅ ባሕርይ የማይስማማው አምላካችን እግዚአብሔር ልጁን ክርስቶስን ኃጢአት ሆኖ በተመለከተው ጊዜ ፊቱን ከእርሱ መለሰ። ሰዎችም በበኩላቸው የኃጢአታችን ቅጣት

ያጎሳቁለውን መልኩን እንኳ የመመልከት ድፍረት ስላልነበራቸው በመስቀቅ ፊታቸውን ሰውረውበታል። በዚህን ጊዜ ነበር "አምላኬ አምላኬ ለምን ተውኸኝ" ያለው (ማቴ. 27÷46፤ ኢሳ. 53÷1-6)

እርሱ በእግዚአብሔር ትክክለኛ ፍርድ የኃጢአታችንን ተገቢ ቅጣት በሥጋው ከተቀበለ በኋላ ኃጢአታችን ይቅር ስለተባለ፤ ዕዳችን ስለተከፈለ ከዚህ በኋላ ያድናቸው ዘንድ በእምነት ለሚጠባበቁት ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ጻድቅ ሆኖ ያለኃጢአት ይታይላቸዋል። (ዕብ. 9÷22)

ስለዚህ በአዳኝነቱ አምነን በስሙ ስንጸልይና ስንለምን የእርሱ የጽድቅ ሥራ ለኛ በእምነት ተቆጥሮልን እንጸድቃለን። በመስቀል ላይ የፈሰሰው ደሙም ዛሬም ሕያው ነውና ኃጢአታችንን ያስተሰርይልናል (ዮሐ. 14÷13፤ 15÷16፤ 16÷23-24፤ ቁላ. 3÷17፤ ሮሜ. 3÷25፤ ዕብ. 12÷24፤ 1ዮሐ. 1÷7)

በጽሑፍ የሰፈሩ ብዙ የቤተ ክርስቲያናችን ጸሎቶች ወደ እግዚአብሔር መቅረብ የሚቻለው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በመጸለይ ብቻ መሆኑን ያስገነዝቡናል። ለምሳሌ እንደሊጦን፤ መስተበቀ፤ ዘይነግሥ እንዲሁም በቅዳሴ ላይ እንደ ኀዳፌ ነፍስና መስተበቀ፤ ያሉት ጸሎቶች በስተ መጨረሻቸው ላይ "በአሐዱ ወልድከ" "በአንድ ልጅህ" በሚል ተማጽኖ ይደመደማሉ።

በመጽሐፈ ሰዓታት፡- "ኦ! አብ በእንተ ኢየሱስ ርድኣነ ክርስቶስ ንብ አቡክ ጌር አማገጽክ" ትርጓሜ "አብ ሆይ ስለኢየሱስ ብለህ እርዳን ክርስቶስም በቸር አባትህ ዘንድ አደራ አስጠብቀን" የሚልና በኢየሱስ ክርስቶስ መካከለኛነት የቀረበ ጸሎት አለ።

በኢየሱስ ክርስቶስ ስም የመጸለይን ተገቢነት አባ መልክጼዴቅ በትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፋቸው ሲገልጹ፡- "ጸሎታችን በእግዚአብሔር ዘንድ ተወዳጅ እንዲሆንና ተቀባይነትም እንዲኖረው በግድ ያስፈልጋል። ያለዚያማ ጸማ ከናፍር ብቻ ሁኖ ይቀራል። ለማያዊ አባታችን ክብሩ በግልጥ እንዲታወቅ የኛም ደኅንነት እንዲጸድቅ ያስፈልጋል። ስለዚህ ሊጸልይ የሚፈልግ ሁሉ እንዴት መጸለይ እንዲገባው ማወቅ አለበት። ማለት በጌታችን ስም እንዲጸልይ እንዲለምን ያስፈልጋል።" (ትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፍ ገጽ 189)

በአጠቃላይ ወደ እግዚአብሔር የምንቀርብበት መንገድ ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው። "አልቦ መኑሂ ዘይክል በጺሐ ንበ እግዚአብሔር ዘእንበለ ወልድ" "ያለወልድ ወደ እግዚአብሔር መድረስ የሚቻለው ማንም የለም" (ሃይ. አበ. ም. 76 ክፍል 36 ቁ.8)

ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅም በ33ኛ ድርሳኑ ከቁ. 209-218 ባለው ክፍል እንዲህ ብሏል፡- "ይህ ወናቀርብ ሎቱ መሥዋዕተ ለእግዚአብሔር እመንገለ ዐራቅይናሁ መሥዋዕት ዘይህ ፍሬ ከናፍር ውእቱ እለ ይትአመኑ በስሙ ወእሱስ አቅረቡ አባግዐ ወአልህምተ ወንሕነኒ ኢናበውእ ምንተኒ እምእሱ ግብራት አላ አኩቴተ... እስመ እግዚአብሔር ይሠምር በዘከመዝ መሥዋዕት መፍትሔ ለነ ናብእ ሎቱ ዘከመዝ መሥዋዕተ ከመ ያብእ ውእቱኒ ለአብ ወኢይትከህል ያቅርቡ ምንተኒ ዘእንበለ በዐራቅይናሁ ለወልድ"

ትርጓሜ፡- "በወልድ አስታራቂነት በኩል ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን እናቅርብ አለ። መሥዋዕት የሚለው ስለስሙ የሚመስክሩ የክንፈሮች ፍሬ ነው። እነርሱም (የኦሪት ካህናት) ላሞችንና በጎችን ሠዉ። እኛ ግን ከእነዚህ መካከል ምንም ምን እናቀርብም፤ ምስጋናን እንሠዋለን እንጂ። እንዲህ ባለው መሥዋዕት እግዚአብሔር ደስ ይሰኛልና። እንደዚህ ያለውን መሥዋዕት እናቀርብ ዘንድ ይገባናል። እሱም (ወልድ) ለአብ ያቀርብ ዘንድ፤ ያለወልድ አስታራቂነት ምንም ምን ያቀርቡ ዘንድ አይቻልም"